וידבר ה׳ אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ רבי חייא פתח כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהתרצה בהם ורצה להדבק בהם ולהתקשר עמם ועשה אותם עם יחידי בעולם שכתוב ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ והם התרצו בו והתקשרו בו זהו שכתוב כי יעקב בחר לו יה וכתוב

פרשת תרומה

וידבר יהו״ה אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ רבי חייא פתח[1] (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר[2] לו יה ישראל לסגולתו כמה חביבין ישראל קמי קודשא בריך הוא דאתרעי בהו[3] ובעא לאתדבקא בהו[4] ולאתקשרא עמהון[5] ועבד להון עמא[6] יחידאה[7] בעלמא דכתיב (ש״ב ז כג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ[8] ואינון אתרעו ביה[9] ואתקשרו ביה[10] הדא הוא דכתיב (&) כי יעקב בחר לו יה[11] וכתיב

---

[1] הצינור של מעלה (הדרת מלך בראשית א ע״א).

[2] הכוונה ליישב כפל שתי התרומות הנזכרים בפסוק. ועוד כי קודם לויקחו לי תרומה היה לו להזכיר נדבת הלב, כי אם תחסר הנדבה לא תהיה לקיחה. ולפרש זה פתח בפסוק כי יעקב בחר, שגם בו קשה שיכון שיאמר כי את יעקב בחר יה. אך יובן בהקדמת כלל גדול אשר בידנו, הוא כי בכל זמן שיתכונן כל עלול לעלות ולהדבק בעילתו היא תקדים להשפיע עליו עוז ותעצומות כדי שיוכל להתעלות, וכידוע אצלנו בכוונת ברכת הנהנין ובשל שתי התיבות של שמע ישראל, ומדה זו קדמה מקדמי ארץ, כי כן טרם החל שום הווית כל נמצא הלא מרגלא בפומיה דרבנן כשעלה ברצונו ב״ה לברוא, וגם בזוהר אמרו, כד סליק ברעותיה. וסוד הענין הוא מה שאמרו רז״ל מחשבתן של ישראל קדמה לבריאת העולם, וירצה שציפוי העתיד להיות מצדק ויושר נשמתן של ישראל אל זה הציפוי ההווה, כי קודם הבריאה ניתן כח להתעלות בכעין סוד מ״ן לעורר רצון העליון להוות הויותיו, וזה נרמז בפסוק כי יעקב בחר לו יה, כי כבר ידעת שכל כללות האצילות נקרא בשם יעקב וכמו שאמר הרב זלה״ה בפסוק (בראשית לא י) עקודים נקודים וברודים וכו׳ וזה שאמר כי יעקב, שהוא ו״ה, בחר לו י״ה, כי נשמות הצדיקים שבכל העולמות וכן כל העולמות בעצם עצמותן בחר בהם י״ה, והשפיע עליהם רצונו להוותם ולברכם כנודע, כדי שאחר כך יוציאו לאור בפועל את הציפוי למעלה למעלה, וכך היא המדה בפרטות הצדיקים שניתן להם כח להתעלות בהיות בהן רק תחילת ההכנה וכו׳, וכן בכללות ישראל שהיו שקועים בטומאת מצרים וה׳ החל להחזיקם ולהאדירם, וז״ש דאתרעי בהו, פי׳ הוא יתברך העיר את רצונו להשפיע עליהם כח ואומץ מן הדעת העליון שהוא סוד הרצון המאיר במזל נוצר כידוע, ועוד חפץ למען חסדו ובעא לאתדבקא בהו, לרמוז למ״ש הרב זלה״ה בסוד (יחזקאל א יא) וכנפיהם פרודות, שאין דיבוק והשתרשות עצמי לכנסת ישראל אלא בקו האמצעי שהרי בו יש ג׳ שרשים לרחל, [וסוד] (אסתר ג ח) דת״י המלך, ד׳עת ת״ת וי׳סוד, ושם היא דבוקה עמו, וז״ש ולאתדבקא בהו. ויתר על כן הפליא לעשות ולאתקשרא עמהון, הוא סוד ביאת רחל בפנים בפנים שאז הוא הזווג שהוא הקשר האמיץ שמתקשרים החסדים והגבורות יחד, ומשם הוא שרשי נשמותיהן של עם ישראל, והוא הרמוז בפסוק כי יעקב בחר לו יה, שידוע שהדעת שבו נשתרשו ישראל ה״ס תרין עטרין דמקורייהו בתרין כתפין דאריך שסודם שם י״ה כנודע וכו׳, והרי כמה וכמה מעלות טובות הקדים ה׳ לעמו במקוריהם המושרשים למעלה, והאחרון הכביד ועביד לון עמא יחידאה בעלמא, שאעפ״י שהם למטה בעוה״ז שהוא מוקף מן הקליפה מכל מקום הפליא להטיב להם במה שסידר והתקין שלא ישלטו החיצונים על ישראל בהיותם זוכים לשבת בארץ ישראל שאין רקיעי העשיה שולטים עלי (רמ״ז).

[3] נשמה (רח״ו במ״מ).

[4] רוח (רח״ו במ״מ).

[5] נפש (מ״מ).

[6] חיה (רח״ו במ״מ).

[7] בסוד יחידה (רח״ו במ״מ).

[8] בית המקדש מכוון ביושר כנגד היכל לבנת הספיר שבבריאה שהוא סוד היסוד, ונמצאו תמיד אחוזים ומושפעים מאורות קו האמצעי שהם אורות ממשיים ועצמיים, וז״ש גוי אחד בארץ, פי׳ בארץ ישראל שנקראת אר״ץ בסתם וכו׳, וגם ארץ מלשון רצון כמאמר רז״ל שרצתה לעשות רצון קונה. וכל זה היה להשפיע בם כח לשיוכלו להתעלות למעלה (רמ״ז).

[9] ירצה שקבלו שפע הרצון והעלו מ״ן לעוררו (רמ״ז).

[10] שנתעלו לסוד יסוד הנוק׳ וגרמו הקשר העליון שכל קשר הוא בסוד קו האמצעי כנודע (רמ״ז).

[11] פי׳ בזה יובן הפסוק דמשתמע לתרי אנפי, שר״ל כי את יעקב בחר יה לו לעצמו והיינו הבחינה הראשונה בסוד הורדת השפע מלמעלה למטה בלי שום קדימת התעוררות התחתונים, וכנגדו אמר ויקחו לי תרומה שהוא הורדת הקדושה מלמעלה למטה. והפירוש השני כי יעקב הוא אשר בחר לו את יה הנכבד בהתעוררו ממטה למעלה, וז״ש מאת כל איש וגו׳, שלהורדת השפע השני צריך שהם יתנדבו מאליהן. ודע שגם פסוק כי חלק ה׳ עמו, מתבאר בשני האופנים הנזכרים, האחד שר״ל כפשוטו שעמו הוא חלק ה׳ כמה שהוא משפיע

קכו/ב

כי חלק ה' עמו ונתן לשאר העמים שליטים גדולים ממונים עליהם והוא נטל את ישראל לחלקו.

כי חלק יהו"ה עמו (דברים לב ט) ויהב לשאר עמין שולטנין רברבן ממנן עלייהו והוא נטיל לחולקיה ישראל

רבי שמעון פתח (שיר השירים ו) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות מי זאת סוד של שני עולמות מחברים כאחד וזה הוא עולם ועולם מ"י הרי בארנוה דרגה עליונה למעלה ראשית שעומדת לשאלה ונקראת מ"י כמו שנאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא"ת דרגה תחתונה למטה עולם תחתון ושניהם שני עולמות בחבור אחד בקשר אחד כאחד.

רבי שמעון פתח (שיר ו י) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם מ"י הא אוקימנא דרגא עלאה לעילא שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מ"י כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא"ת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרווייהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא

הנשקפה כשמתחברים שניהם כאחד כמו שחר כשרוצה השחר להאיר ואחר כך נאור כלבנה כשמכה (כשכונס) בו אור השמש ואחר כך כשמש כשעומדת הלבנה בשלמות אימה תקיפה להגן על הכל שהרי אז יש לה שלמות ותקף לעשות חיל.

הנשקפה כד מתחברן תרווייהו כחדא כמו שחר כד בעייא שחרותא לאנהרא ולבתר אתנהיר כסיהרא כד (כניש) בטש בה נהירו דשמשא ולבתר כשמשא כד קיימא סיהרא בשלימו איומה תקיפא לאגנא על כלא דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד חילא

ולוקחת חיל מהעולם העליון על ידי יעקב השלם שחבר אותם כאחד חבר אותם כאחד למעלה וחבר אותם כאחד למטה ומשם יצאו שנים עשר שבטים קדושים כדוגמא שלמעלה יעקב שהיה שלם הכניס אהבה בשני עולמות כמו שבארנו שאר בני אדם שעושים כך מגלים עריות למעלה ולמטה גורמים יריבות בשני עולמות וגורמים פירוד זהו

ונטלא חילא מעלמא עלאה על ידא דיעקב שלימא דחבר לון כחדא חבר לון כחדא לעילא וחבר לון כחדא לתתא ומתמן נפקו תריסר שבטין קדישין כגוונא דלעילא יעקב דהוה שלים אעיל רחימו[12] בתרין עלמין כמה דאוקימנא שאר בני נשא דעבדין כדין מגלין עריין לעילא ותתא גרים דבבו בתרין עלמין וגרים פרודא הדא הוא דכתיב (ויקרא יח יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרור דאתעבידו מארי דבבו דא לדא

בו שפעו כיחס הכל אל החלק, ועוד יפורש שהחלק המגיע לה' לשיגבר כחו להוסיף עוז בגבורתו הם עמו לאפוקי אומות העולם שדעתם להכחיש פמליא של מעלה, ולכן הזכיר פסוק זה משום דדמי בשתי הבנותיו אל השנים של פסוק כי יעקב בחר, ודוק [ועי"ל] מלבד הכתוב בגליון הנוכחי במה שנודע שרק נשמות ישראל הן מבחינת הדעת שהוא הקו האמצעי, וזהו ישראל יש"ר א"ל שהוא אור הבא ביושר בלי השתנות והוא כלול מחו"ג והיינו שי"ר משמאלא א"ל מימינא, וידוע שמוח הדעת הוא המגדל כל הפרצופים, והיינו ישרא"ל שעולה כמנין ר"ת כל הספירות כח"ב גג"ת נהי"סוכו' (רמ"ז). פי' מביא ראיה דאינון אתרעו ביה מפסוק זה שיעקב בחר לעצמו י"ה ומ"ש כי חלק ה' עמו הוא ראיה דאתרעי בהו ולכך הביא ב' פסוקים אלו אבל הרח"ו כתב על פסוק בחר לו יה – מלכות, ועל כי חלק ה' עמו – ת"ת, ויראה לפי דבריו שמביא ראיה על מ,ש דאתרעי בהו ופי' כי יעקב בחר לו י"ה י"ה בחר ליעקב כמו פסוק כי חלק ה' עמו, והביא ב' פסוקים א' על מלכות וא' על ז"א ששניהם בחרו לישראל וכן כתב הזהר בפרשת ויצא י"ה בחר ליעקב והיבא ראיה מפסוק כי חלק ה' עמו (מ"מ).

[12] היה מוכרח יעקב אבינו ע"ה לישא את שתיהן דוקא, והיה בזה תיקון גדול, כי ע"ז נעשה ונתגלה היחוד דז"א למעלה ולמטה, שהוא מן העולם ועד העולם וכמ"ש בזוה"ק ויצא (קנג קנד) וכו' כי לאה ורחל שרשם הוא מבינה ומלכות, ויעקב הוא ז"א, ומוכרח הוא שיתייחד בשניהם, והוא יחוד הג"ר בהז"ת, ומתייחד ע"ז א"ס באצילות והאצילות בבי"ע וכו' [ועי'] תיקונים (תיקון נו קג ע"ב) דבספירן תשכח אב ואם ובן כחדא ולית תמן ערוה כו', אח ואחות תרוייהו ביחודא כו' כו' האי עריין אינון ודאי לתתא אבל לעילא אתמר (תהלים ה ה) לא יגורך רע כו' לעילא לית ערוה וקיצוץ ופירוד ופרוץ ובג"ד לעילא אית יחודא באח ואחות ובבן ובבת באם עם בן, א"כ לית לך לידמה ליוצרך דאנת הוית גרים דלא תהא בדיוקנא דיליה לעילא כד"א כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם כו' (דע"ה ח"ב פב ע"א).

שכתוב ואשה אל אחתה לא תקח לצר״ר שנעשות יריבות זו לזו.

ואם תאמר (בראשית ל) ותקנא רחל באחותה כך הוא ודאי שהרי כל תשוקת העולם התחתון אינה אלא כדי להיות כמו העולם העליון ולירש מקומו במקום אחר קנאת סופרים תרבה חכמה וכאן קנאת סופרים משום שיש ספר וספר מגדילים משיכת החכמה (העליונה) אליהם (ועל זה יעקב השלים כו׳).

ועם כל זה אפילו יעקב לא השלים אליהם כראוי שאר בני העולם גורמים יריבות וגורמים פירוד ומגלים עריות של הכל עריות שלמעלה ומטה ובסוד זה יש את סוד העריות עריות של אם ובתה והכל בסוד אחד מי זאת נקראו אחיות משום שהן באהבה ואחוה ובחבור הרצון ונקראות אם ובת מי שמגלה את ערותן אין לו חלק לעולם הבא ואין לו חלק באמונה.

בא וראה כי יעקב בחר לו יה סוד עליון למעלה כיון שהשלם ונקרא ישראל אז לסגלתו נטל הכל בכל הצדדים ונטל למעלה ונטל למטה ונשלם בכל.

אמר רבי שמעון הרי שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם חקק בחקיקותיו של סודות האמונה תוך קלפות בסודות עליונים וחקק למעלה וחקק למטה והכל בסוד אחד בסוד גלופי השם הקדוש יהו״ה ששולט באותיותיו מעלה ומטה ובסוד זה נתקנו העולמות העולם העליון והעולם התחתון.

ואי תימא (בראשית ל א) ותקנא רחל באחותה הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה כל תיאובתה לאו איהו אלא בגין למיהוי כגוונא דעלמא עלאה ולמירת דוכתהא בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאת חכמתא והכא קנאת סופרין בגין דאית ספר וספר אסגיאו משיכו דחכמתא (עלאה) לגבייהו (נ״א ועל דא יעקב אשלים כו׳)

ועם כל דא אפילו יעקב לא אשלים לגבייהו כדקא חזי[13] שאר בני עלמא גרמין דבבו וגרמין פרודא ומגלין עריין דכלא עריין דעילא ותתא וברזא דא אית רזא דעריין עריין דאימא וברתא וכלא ברזא חדא מי זאת אתקרון אחתן בגין דאינון באחוה וברחימו ובחבורא דרעותא ואקרון אמא וברתא מאן דגלי ערייתהון לית ליה חולקא לעלמא דאתי ולית ליה חולקא במהימנותא

תא חזי כי יעקב בחר לו יה רזא עלאה לעילא כיון דאשלים[14] ואקרי ישראל כדין לסגלתו נטיל כלא בכל סטרין ונטיל לעילא ונטיל לתתא ואשתלים בכלא

אמר רבי שמעון הא תנינן דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא גליף בגליפי דרזי מהימנותא גו טהירין ברזין עלאין וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא ברזא דגלופי דשמא קדישא יהו״ה דשליט באתווי עילא ותתא וברזא דא אשתכללו עלמין עלמא עלאה ועלמא תתאה

[13] ע״פ התיקון האמיתי הנה היה צריך שיהיו כל הד׳ נשי יעקב, שהם רחל ולאה בלהה וזלפה, כולם לגוף אחת, כי בלהה וזלפה שרשם הוא מאחוריים דרחל ולאה, וכמ״ש הרב בשער הקליפות (פרק ב). והיה צריך ע״פ תיקון האמיתי שיהיו כולם לגוף אחת ואשה אחת ובשם רחל, כי היא העיקרית, אלא שהיתה נקראת לפעמים בשם לאה ג״כ, ועל דרך יעקב וישראל שלא נחלק לשני גופים ח״ו אלא רק בשני שמות, כן היה צריך שיהיו לאה ורחל ג״כ לאחד, ובתוכן היו נכללין בלהה וזלפה ג״כ כנז׳, והיו נולדו כל הי״ב שבטים מאם אחת, ואז היה התיקון האמיתי. ומה שנתחלקו לאה ורחל לשניים, וכן נחלק מהן ממילא ומכל שכן זלפה ובלהה ג״כ כל א׳ בפנ״ע, כי בחסרון התיקון דהפנים מכל שכן שהוא חסר בהאחוריים ונחלקו לד׳, אך עיקרן הם שניים, לאה ורחל כנודע, כי אין קוראין אימהות אלא לד׳ (ברכות טז ע״ב), שרה רבקה רחל ולאה. והרי עכ״פ כי מה שנתחלקו רחל ולאה לשניים זה היה מחסרון התיקון (דע״ה ח״ב פב ע״ב).

[14] כי ישראל הוא בחי׳ דעת המבריח מן הקצה אל הקצה, כמ״ש הרב באנ״ך (פרק ט) וע׳ בתיקונים (תיקון סט דף קיח ע״ב) שאמרו שם יעקב בגין דאיהו כליל תרווייהו או״א אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון דאיהו מחשבה סתימה (כללים ח״א ע ע״א).

העולם העליון נתקן בסוד של אות י׳ נקודה עליונה ראשונה שיצאה מתוך הנסתר והגנוז שלא ידוע ולא עומד להודע ולא נודע כלל עליה של סוד האין סוף ומתוך סתר זה מאיר אור אחד דקיק ונסתר כולל בתוכו כלל כל האורות ובאותו אור נסתר הכה בו מי שלא הכה האיר בו מי שלא האיר ואז יצא אור אחד שהוא עדון לעדון להשתעשע לגנז אור דקיק ונסתר בתוך אותו האור.

ואותו אור שהוא עדון לעדון נסתר התקיימו (נרקמו) ונתקנו בו ששה רשומים שלא ידועים פרט לאותו אור דקיק כשנכנס להגנז עדון בעדון אור באור.

והאור הזה שיוצא מתוך האור הדקיק הוא מפחיד ואימתני ותקיף יותר וזה התפשט ונעשה עולם אחד שמאיר לכל העולמות עולם נסתר שלא ידוע כלל ובתוכו דרים שש רבוא אלף של אותם דירים וחילות ומחנות העליונות.

וכיון שהוציא אותם ונתקנו כאחד אז עלמא עלאה אשתכלל ברזא דאת י׳ נקודה עלאה קדמאה[15] דנפקא מגו דסתים[16] וגניז[17] דלא ידיע[18] ולא קיימא למנדע ולא אתיידע כלל[19] סליקו דרזא דאין סוף ומגו סתימו דא[20] נהיר נהירו חד דקיק וסתים[21] כליל בגויה כללא דכל נהורין ובההוא נהירו סתים בטש ביה מאן דלא בטש[22] נהיר ביה מאן דלא נהיר וכדין אפיק[23] חד נהירו דאיהו עדונא לעדונא לאשתעשעא לאתגנזא נהירו דקיק וסתים בגו ההוא נהירו

והוא נהירו דאיהו עדונא לעדונא סתים אתקיימו (ס״א אתרקימו)[24] ואשתכללו[25] ביה שית רשימין דלא ידיען בר להההוא נהורא דקיק כד עאל[26] לאתגנזא עדונא בעדונא נהיר בנהירו

והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו דחילא ואמתני ותקיפא יתירא ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא דנהיר לכל עלמין עלמא סתימא דלא ידיע כלל ובגויה דיירין שית רבוא אלף דאינון דיורין וחילין ומשיריין[27] עלאין

וכיון דאפיק[28] לון ואשתכללו כחדא כדין קכז/א

---

[15] בשביל שיש נקודה תתאה, ועי׳ לקמן ר ע״א. ואמר קדמאה לאפוקי השני שדבוק בה׳, ונהר יוצא (יהל אור).

[16] רישא תתאה, וכמ״ש חכמה סתימאה דלא אתפסק (יהל אור).

[17] הנה מ״ש סתים וגניז. הוא כתר שבא אחר הא״ס וז״ש סליק ברזא דא״ס ומגו סתימא דא שהיא הכתר כנזכר נהיר נהירו חד ודקיק הוא החכמה כליל בגויה כללא דכל נהורין כי הוא יו״ד וכלול במלואו ו״ד שהם צורת ה׳ בינה גם ו׳ שהוא הז״א וגם הד׳ שהיא הנוקבא והכל כלול ביו״ד במלואה ובההיא נהירו הנקרא חכמה בטש הא״ס כנודע בסוד (תהילים קד כד) כולם וכו׳ וכדין אפיק חד נהירו שהוא אמא ה׳ דשמא קדישא ואשתכללו ביה שית רשימין הם רשימין דז״א ונעשה ו׳ דשמא קדישא. ובהיות הז״א שהוא ו׳ תוך אמא שהיא ה׳ נק׳ יעקב הקטן עקב של הבינה וכשיצא נעשה לו ראש אל הו׳ זו ע״י א״וא שנתנו לו מוחין וז״ש וכיון דאפיק לון ואשתכלילו ר״ל שנשתכללו במוחין ואז נק׳ ישראל אותיות ל״י רא״ש ואז נתאחד עם המלכות נוק׳ הנק׳ סגול״ה כי סגולה פי׳ אוצר להולדה. נמצא כי בהיותו יעקב ו׳ זעירא בחר לו י״ה א״וא והיה בתוכו פי׳ רמוז בו׳ דמילוי יוד ובו׳ שבתוך ואחר כך כשנעשה ישראל אז נתדבק עם הנוקבא דיליה סגולתו (זהר הרקיע). רישא תניינא, ועליהן אמרו במופלא ממך כו׳ ובמכוסה ממך וכו׳ (יהל אור).

[18] הוא עלאה על כולא (יהל אור).

[19] כנגד הב׳ רישין תתאין, אע״ג דגניז וסתים, נאמר ג׳ פעמים אהי״ה, אנא זמין לאתגלייא, וכמ״ש באחרי מות (יהל אור).

[20] הוא תתאה הנ״ל, שממנו יוצא כמ״ש באד״ז (יהל אור).

[21] שיו״ד קטנה, ואין לה חוורא בגווה, והיא שחורה, ובכלילו דכליל כולא נאוה, כו׳, וז״ש כליל כו׳ בג׳ קוצין לג״ר ובמילואו לזו״נ (יהל אור).

[22] ההוא רישא עלאה בההוא נהירו דפריסא (יהל אור).

[23] הה״א שבתוכו היו״ד והוא הגג ונהר יוצא כו׳ (יהל אור).

[24] כן גרס היהל לור

[25] ונוטה שמים כיריעה שלמה, ואינון חמש ואינון שית והוא דעת עליון דלא אתגלי כלל רק דבוק ליו״ד בלבד, קו ימין (יהל אור).

[26] ידוע שאותיות עליונים כאשר מתפשטים למטה נשאר העליון במקומו וזוה יו״ד הראשון (יהל אור).

[27] ג׳ דרגין חב״ד, יו״ד וב׳ קוין (יהל אור).

[28] ר״ל כאשר יוצאים ס׳ רבוא אלף הנ״ל לג׳ ה״א והוא קו שמאל (יהל אור).

הוא חבור אחד והם סוד של אות וי״ו שהתחברה באותו עולם נסתר ואז כתוב כי יעקב בחר לו יה כשיוצא וי״ו ונתקן מתוך י״ה אז ישראל לסגלתו.

לשאר בני העולם לא נתנה רשות לעלות כך אלא רק לסגלתו מקום שנוטל וכונס הכל וזוהי דרגה למטה ומתוך זה נוטלים למעלה בסתר הרצון אבל לא בגלוי כמו שנטל יעקב זהו שכתוב ויקחו לי תרומה.

ויקחו לי תרומה רבי יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל סוד זה הרי בארו המנורה הקדושה בתוך סודות עליונים.

דרגה עליונה שהוא סוד של עולם עליון נקראת מ״י דרגה תחתונה שהוא סוד של עולם עליון נקראת מ״ה ושנינו אל תקרי מ״ה אלא מאה כי כל הדרגות העליונות בשלמותם הם כאן.

עוד למה נקראת מ״ה אלא אף על גב שמשיכות עליונה נמשכה לא התגלתה עד שנשלם כאן שהוא מקום סוף כל הדרגות סוף של המשכת הכל ועומד בהתגלות ואף על גב שגלוי יותר מהכל עומד לשאלה מ״ה מה ראית מה ידעת כמו שנאמר כי לא ראיתם כל תמונה.

ולכן ״מה״ רב טובך זהו יסוד העולם שנקרא רב טוב כמו שנאמר ורב טוב לבית ישראל כי זהו רב טוב אור הראשון נקרא טוב סתם וכאן כלולים זכר ונקבה כאחד אשר צפנת שהרי נגנז כמו שהאור

איהו חבורא חדא[29] **ואינון רזא דאת וי״ו**[30] **דאתחבר**[31] **בההוא עלמא סתימא** (כאן חסר) וכדין כתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב[32] בחר לו יה כד נפיק[33] **וי״ו ואשתכלל מגו י״ה כדין ישראל לסגלתו**

שאר בני עלמא לא אתייהיב לון רשו לסלקא הכי אלא לסגלתו אתר דנטיל וכניש כלא ודא איהו דרגא לתתא ומגו דא נטלין לעילא בסתימו דרעו אבל לא באתגליא כמה דנטיל יעקב הדא הוא דכתיב (&) ויקחו לי תרומה

ויקחו לי תרומה רבי יהודה פתח (שם לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם האי קרא הא אוקמוה ואתמר אבל רזא דא הא אוקמיה בוצינא קדישא גו רזין עלאין

דרגא עלאה דאיהו רזא דעלמא עלאה אקרי מ״י דרגא תתאה דאיהו רזא דעלמא תתאה אקרי מ״ה[34] ותנינן אל תקרי מ״ה[35] **אלא מאה בגין דכל דרגין עלאין באשלמותהון הכא אינון**

תו אמאי אקרי מ״ה אלא אף על גב דמשיכו עלאה אתמשך לא אתגליא עד דאשתלים הכא דאיהו אתר סופא דכל דרגין סופא דאמשכותא דכלא וקיימא באתגליא ואף על גב דאתגליא יתיר מכלא קיימא לשאלתא מ״ה מה חמית מה ידעת[36] כמה דאת אמר (דברים ד טז) כי לא ראיתם כל תמונה

ובגין כך מה רב טובך[37] **דא איהו יסודא דעלמא** דאקרי רב טוב כמה דאת אמר (ישעיה סג ז) ורב טוב לבית ישראל בגין דהאי איהו רב טוב אור קדמאה

---

[29] שאז מחוברין ביו״ד הנקודה בימין ונהר בשמאל (יהל אור).

[30] וכמ״ש בספד״צ (דף ל ע״א) ה׳ ד׳ הות בקדמיתא וכו׳ ומדאתעברת וכו׳ (יהל אור).

[31] כי הראשון בנקודה וזה בה׳ (יהל אור).

[32] שמחובר בי׳ וה׳ וזה עדין אינו שלם עד הלידה שנז׳ בסוד אהי״ה (יהל אור).

[33] וזהו ו׳ של השם וזהו ישראל ו׳ שלם וכאן נתגלה השם ומ״מ ב׳ קוים הראשונים נשארים במקומם כנ״ל (יהל אור).

[34] הגם שכל הידיעה והשכלה בכל עניני האצילות הוא הכל רק ע״י המלכות, עכ״ז הנה עצמותה ומהותה אי אפשר להשיג מאומה, וכמו הט׳ הראשונים (ביאורים ח״א כ ע״ב). עי׳ ח״א א ע״ב.

[35] תנחומא קרח יב (לש״ו).

[36] כוונת הזוהר שם הוא רק להשיג את עצמותה ומהותה, ועל זה אמר מה פשפשת מה ידעת (ביאורים ח״א כא ע״א).

[37] אמנם מציאות כל האצילות הנה הוא יוצא ונמשך מהזווג תחתון דא״ק שהוא יסוד ומלכות שבו, כי הרי כל עולם הנקודות שהם השרשים הראשונים, הנה הם רק מהמלכיות דהב״ן, ומלך הדר שהוא אור התיקון הרי הוא תולדות היסוד דא״ק כמ״ש בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ח) ובתיקון (פרק ג), והרי הוה יציאת והמשכת כל האצילות מהזווג תחתון שבו, שהוא מהיסוד ומלכות, והם מ״ה וב״ן שהם ביסוד ומלכות, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קכז ע״א) בסוד הכתוב (תהלים לא כ) מ״ה רב טובך, וע׳ בדברי הרב בשער הכוונות (דף מא ע״ד). ולכן הוא באצילות שליטת מ״ה וב״ן, כי כל האצילות הוא מהזווג תחתון דיסוד ומלכות שהם מ״ה וב״ן (כללים ח״א נו ע״ד).

הראשון שנגזר ונסתר פעלת שכאן היא אמנות הכל אמנות של כל העולם אמנות של נשמות ורוחות.

בסוד זה עשה הקדוש ברוך הוא אמנות של כל העולם וסוד זה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בסוד זה נעשה ונבנה המשכן שהוא בדמות של העולם העליון ובדמות העולם התחתון זהו שכתוב ויקחו לי תרומה לי תרומה שתי דרגות שהן אחת שמתחברות כאחד.

ויקחו לי תרומה וגו׳ רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו יושבים יום אחד תחת האילנות בבקעה ליד ים גינוסר אמר רבי שמעון כמה נאה צל זה שמכסה עלינו מתוך האילנות ואנו צריכים לעטר מקום זה בדברי תורה.

פתח רבי שמעון ואמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון פסוק זה הרי בארנוהו ונתבאר אבל אפריון זה היכל שלמטה שהוא כמו ההיכל העליון והקדוש ברוך הוא קרא לו גן עדן שהוא נטע אותו להנאתו וכסופו הוא להשתעשע בו תוך אותן נשמות הצדיקים ששם כולם עומדים ורשומים בתוכו אותן נשמות שאין להן גוף בעולם הזה כולן עולות ומתעטרות שם ויש להן מקומות לראות להתענג תוך ענג עליון שנקרא נועם ה׳ ושם מתמלאים מכל הכסופים של נהרות אפרסמון זך.

אפרסמון זהו היכל העליון טמיר גנוז אפריון זהו היכל שלמטה שאין בו סמך עד שנסמך (שנמשך) מתוך היכל העליון ולכן אות סמ״ך נסתרת בכל צדדיה כמו זה אות ס (מ״ם) סתומה.

אקרי טוב סתם והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא[38] אשר צפנת[39] דהאי אתגניז כגוונא דאור קדמאה דאתגניז ואתטמר פעלת דהכא איהו אומנותא דכלא אומנותא דכל עלמא אומנותא דנשמתין ורוחין

ברזא דא עביד קודשא בריך הוא אומנותא דכל עלמא ורזא דא (בראשית א א) בראשית ברא אלהי״ם את השמים ואת הארץ ברזא דא אתעביד משכנא ואתבני דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא ובדיוקנא דעלמא תתאה הדא הוא דכתיב (&) ויקחו לי תרומה לי תרומה תרין דרגין דאינון חד דמתחברן כחדא[40]

ויקחו לי תרומה וגו׳ רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד תחות אילני בבקעתא גבי ימא דגנוסר אמר רבי שמעון כמה יאה צלא דא דחפיא עלן מגו אילני ואנן צריכין לאעטרא האי אתר במלי דאורייתא

פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן[41] דאיהו נטע ליה להנאתיה וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתעננא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יהו״ה[42] ותמן אתמליין[43] מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא

אפרסמון דא היכלא עלאה[44] טמירא גניזא אפריון דא היכלא דלתתא[45] דלית ביה סמך עד דאסתמיך (נ״א דאתמשך) מגו היכלא עלאה ובגין

[38] לכן נקרא הוא רב טוב (כללים ח״א קא ע״ד).

[39] גם אותו אור החסד שנתגלה בפום אמה דא״ק והוא אור המ״ה העיקרי כנז׳, הנה גילויו ממש לא היה ג׳כ אלא רק ביום ראשון לבד, וגם הוא נגנז תיכף ביום ראשון גופה, וגניזתו הוא ביסוד עצמו ובסוד (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת, כי הנה הוא נגנז ג״כ ע״ד אור הראשון דהאוירא עלאה עצמו וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קכז ע״א) ע״ש, אלא שהאור הראשון דהאוירא עלאה עצמו הוא נגנז בהקד״א, ואור החסד שנתגלה בפום אמה שהוא האור המ״ה העיקרי, הנה הוא נגנז בהיסוד עצמו (כללים ח״א נז ע״א).

[40] יסוד מלכות (רח״ו).

[41] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[42] בינה (רח״ו).

[43] הוא ע״י המזל תחתון דאימא כלולה ביה כמ״ש בספד״צ פ״ב בתיקון י״ג מתיקו״ד (לש״ו).

[44] ביה היכל לאבא (בסוד אפר שדינין מתערין מינה ה״ג פ״ר דמנצפ״ך וס״מ בינה ותבונה כידוע כנ״ל) (יהל אור).

[45] מלכות (ג״כ בסוד פ״ר הנ״ל וי׳ זעירא חכמה זעיר כנ״ל) אדנ״י היכל להוי״ה (יהל אור).

כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי[46] כגוונא דא את ס׳ (ס״א מ״ם) סתימא

מה בין זה לזה אלא בשעה שנסתר ונגנז בתוכו תוך (נקדה) אור עליון למעלה אז היא עומדת בדמות (הזה) של אות סמ״ך נסתר בתוכו ונגנז בו לעלות למעלה ובשעה שחוזרת ויושבת רבוצה על הבנים למטה להיניק אותם אז היא עומדת בדמות של אות ם רבוצה נסתרת לתוך ארבעת צדדי העולם.

מה בין האי להאי אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו (נ״א נקודא) נהורא עלאה לעילא כדין איהי קיימא בדיוקנא (נ״א דא) דאת סמ״ך סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא לעילא ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת ם׳ רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא[47]

ועל דא דא איהו

קכז/ב

ועל כך זהו

אפרסמון וזהו אפריון ובמקום שתי אותיות ס״מ עומדת י׳ בסוד הברית (סוד הברית שנגנז בתוכו) שהוא עתיד לקחת הכל סוד של אותן מאה ברכות ששים וארבעים ששים כנגד ששה צדדים שיוצאים מהאות ס׳ וארבעים כנגד ארבעת צדדי העולם והכל משלימים למאה ואות יו״ד משלימה לסוד של מאה כדוגמא שלמעלה ולכן זה אפרסמון וזה אפריון.

אפרסמון[48] ודא הוא אפריון ובאתר תרין אתוון ס״מ קיימא י׳ ברזא דברית[49] (ס״א רזא דברית דאתגניז בגוויה) דאיהו זמין לנטלא כלא[50] רזא

---

[46] כבר הודעתיך כי כמו שלמטה הם לאה ורחל כן כנגדם למעלה הם בינה ותבונה בינה כנגד לאה ותבונה כנגד רחל והנה אות ס׳ היא בבינה. שהיא יותר סתומה ונעלמת אבל ם סתומא היא בתבונה שאינה כל כך סתומה לפי שהיא יורדת למטה ומתלבשת תוך ז״א כנודע והיא נעשית בבחינת מ״ם סתומה מרובעת דרביעא על בנין. וזו התבונה היא הנקראת אם הבנים (שער מאמרי רשב״י).

[47] פ׳ תצוה (דף קפ ע״א) ובתיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב) וע׳ בהקדמת זוהר בראשית (דף ה סע״ב) ונבנה כל אות ממאה נקודות. ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים (הקדו״ש סד ע״ד), הם סוד מאה ברכאן כמ״ש בזוהר שם, והוא המאה ברכות שמברך הקב״ה להנשמה קודם צאתו לאויר העולם, כמ״ש בסתרי תורה (פ׳ לך לך דף עו סע״ב) (דע״ה ח״ב נה ע״א ועיי״ש ע״ב), עיקר הוראת אות ס׳ הנה הוא על גדלות הזו״ן שעולים עד הבינה אימא עלאה ,שהיא הס׳ משום שהיא תופסת הו׳ ספי׳ העליונים דהאבא, וכאשר נשלמו הזו״ן בו׳ שלם עם ראש אז הנה עולים ג״כ עד הבינה עלאה כמ״ש הרב בזווגים (פרקים ד ה) ע״ש. ואותו הם׳ הוא הם׳ דאפרסמין כמ״ש בזוה״ק (תרומה קכז ע״א) וכאשר עולין הזו״ן שם עד אותו הם׳ הנה תמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא (כללים ח״ב לה ע״ד). כללות העולם כולו הנה היא מסודר בבחי׳ עגולא וריבוע, היינו ריבוע דנפקא מגו עגולא [עי׳ ספר הבהיר אות קיד, ע׳ עוד יהל אור ח״ג י״ג ע״ב, ועי׳ גר״א תיקו״ז עז ע״א וקנח ע״ב], כי העגולא הוא מבחוץ וריבוע מבפנים, והם בסוד ס׳ ומ׳ סתומא, כי העטרת היסוד הוא בסוד ס׳, והו״ק הם בסוד מ׳ סתומא, והם ג״כ סוד ס׳ מ׳ דאפרסמון שאמרו בזוה״ק (תרומה דף קכז ע״ב), וקאי שם על בינה ותבונה וכמ״ש הרב בזווגים (פרק ד ה) (ביאורים ח״א ס ע״א). ועי׳ ע״ח או״א ט (ביאורים ח״א מג ע״א).

[48] האפריון צריך ס׳ מן האפרסמון לכן הם שוים בשמותם, ואין חילוק ביניהם אלא במה שנמשך ואמר ובאתר תרין אתוון וכו׳, שה״ס בינה ותבונה כאמור, קיימא י׳ וכו׳, ה״ס יסוד הנוק׳ שהוא הוא עצם האפריון, וכל יסוד נוק׳ נקרא נקודה, וכמו כן של הזכר נקרא כן כמ״ש באוצרות חיים בדרוש תלת נקודין הנזכרים בפרשת תצוה דף קפד ע״ב (רמ״ז).

[49] רזא הוא יסוד, וברית הוא הוא יסוד, ולפי שיסוד הזכר נכנס בשל הנק׳ לכן אמר ברזא דברית. אי נמי ברזא דברית ירמוז למה שידוע שיסוד דאבא מבריח מן הקצה אל הקצה, למעלה מאיר באמא דהיינו ו״ד כאמור ס׳ מ׳, ולמטה מאיר בברתא שהיא נקודה אחת לבד, ולכן י׳ פעמים א׳ הוא י׳ דאפריון, ואחר היותה בסוד פרצוף עשר ספירות אז מאיר בו י׳, וי׳ פעמים י׳ הם ק׳, וז״ש ואת יו״ד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, שאז הבת כאימא בעלת עשר (רמ״ז).

[50] דייקא זמין והוא מבואר במה שאמרנו שסוד הס׳ נקרא לעתיד לבוא, וז״ש זמין מעותד לנטלא כולא, כלומר שהסדר ההווה הוא לקבל הארת התבונה שהיא אות מ׳ אבל לעתיד היא מזומנת לקבל הכל גם הס׳ (רמ״ז).

דאינון מאה ברכאן[51] שתין וארבעין[52] שתין לקבל שית סטרין דנפקי מאת ס׳[53] ארבעין לקבל[54] ארבע סטרי עלמא וכלא אשלימו למאה[55] ואת יו״ד איהו אשלים[56] לרזא דמאה כגוונא דלעילא ועל דא דא אפרסמון ודא אפריון[57]

אותם הנהרות יוצאים מהאפרסמון הזה ונשמות עליונות שאין להן גוף בעולם הזה יונקות מאותו האור שיוצא מאותם נהרות אפרסמון זך ומתענגות בענוג העליון הזה ונשמות (שעולות ויורדות) שיש להן גוף בעולם הזה עולות ויונקות מאותו האור של האפריון הזה ויורדות ואלו נותנות ונוטלות נותנות ריח מאותם מעשים כשרים שעוסקים בהם באותו העולם ונוטלות מאותו הריח שנשאר בגן כמו שנאמר כריח שדה אשר ברכו ה׳ הריח שנשאר בו באותו השדה וכולם עומדים באותו הגן אלו מתענגים למעלה ואלו מתענגים למטה.

אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון אפרסמונא דכיא[58] ומתענגי בענוגא דא עלאה ונשמתין דסלקין ונחתין דאית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון[59] דא ונחתין ואלין יהבי ונטלי יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה בגנתא כמה דאת אמר (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא וכלהו קיימי בההיא גנתא אלין מתענגי לעילא ואלין מתענגי לתתא

עשה לו המלך שלמה עשה לו לעצמו ואם תאמר הרי נשמות הצדיקים משתעשעות בו ואתה אומר עשה לו כך

עשה לו המלך שלמה עשה לו לגרמיה אי תימא הא נשמתין דצדיקיא משתעשען ביה ואת אמרת עשה לו הכא הוא ודאי בגין דהאי אפריון וכל אינון

---

[51] הסוד הוא שבעת רצון אז בינה ותבונה נעשות פרצוף אחד, ואיתא בספר הכוונות שיסוד אבא נקרא ברוך ושל אמא נקרא ברכה, וגם בסוד י׳חוד ב׳רכה ק׳דושה, הברכה היא בבינה, ובהיותה פרצוף אחד בזמנה אז כל המאה אורות שנקראים מאה ברכות הן מתקבצות ביסוד שלה הכולל, וז״ש רזא דאינון מאה ברכאן. האמנם צריך לדעת כי בהעשות בינה ותבונה פרצוף אחד אז התבונה עולה ומלבשת את הבינה עד החזה שלה ונשארו ו׳ מדות שלה העליונות מגולות והן סוד הס׳, והד׳ תחתונות שלה הן מוחין לתבונה. ולכן מפרש בכאן הברכות בשתי בחינות ס׳ ומ׳ (רמ״ז). עי׳ קכז ע״א והערה שם בשם הלש״ו. ועי׳ כללים ח״ב סד ע״ד סוף סעיף ה׳ וע״ש סעיף ו׳.

[52] הנה כבר ידעת כי יש בינה ותבונה והבינה היא ו״ק העליונים של הפרצוף הכולל בינה ותבונה שהם חב״ד חג״ת וכל אחד כלול מי׳ הרי ס׳ ותבונה היא ד׳ תתאין מ׳ וזהו מ״ס דאפרסמון. והנה לפעמים יש בז״א מוחין דתבונה לבד ולפעמים מוחי שניהם דבינה ותבונה ביחד וז״ש ק׳ שתין בסוד הבינה ואבעין בסוד התבונה שהם ד׳ ספי׳ תחתונות של הפרצוף הנז׳ (זהר הרקיע).

[53] אמר דנפיק, מפני שנמשכים מאות הס׳ עד יסודה (רמ״ז).

[54] היא המלכות שהיא כנגד תנה״י דבינה שהם ד׳ סטרין, וגם ד׳ מוחותיה הם ד׳ סטרין, ולפי שאלו של תבונה נעשים מוחין לזעיר לכן אמר ד׳ סטרי עלמא הוא הזעיר הנקרא עולם כנודע (רמ״ז).

[55] פי׳ ששתיהן נעשות אחד בינה ותבונה, ולכן בא הבנין שלם במאה (רמ״ז).

[56] פי׳ שהאורות האלה מאירות בזעיר ונמשכות עד יסודו, ובהכנסו בנקודת ציון מתרבות י׳ פעמים י׳ ונעשות מאה. וז״ש איהו אשלים, ר״ל הוא בעצמו משלים מיניה וביה (רמ״ז).

[57] ירצה בזה תבין ההפרש שיש בין אפרסמון ובין אפריון. ועתה אפרש מ״ש לעיל שהאפריון אין לו סמך עד דאסתמיך מגו היכלא עלאה, שכשאין בזעיר כי אם המ׳ לבד אז נקראו נופלים המ׳ וזו״ן, שגם באורות התבונה יש אחיזה לחיצונים שהרי היא יורדת עד החזה ומשם יש אחיזה לחיצונים וכל שכן בזו״ן, אבל בעת רצון מתעלים שלשתם למעלה נכללים זה עם זה, ואז הבינה שהיא הס׳ סומכתם ואין שום אחיזה לחיצונים בשום אחד מהם, וז״ס סמ״ך הס׳ בינה והמ׳ תבונה והך׳ זו״ן. וגם בזה נבין מה שאמרו רז״ל שדוד לא רצה להזכיר פסוק דנ׳ באשרי, אבל הזעיר סמיכתם בפסוק (תהלים קמה, יד) סומך ה׳ לכל הנופלים. והענין שבמה שלא הפסיק באות נ׳ אלא שייחד בפסוק המ׳ והס׳ זה לזה היינו היא סמיכת הנופלים. גם נפרש מה שאמרו רז״ל מ׳ וס׳ שבלוחות בנס היו עומדים. ויובן בהקדים מ״ש הרב זלה״ה שלוחות הראשונות היו מבינה עליונה, שהנה אז נתייחדו ודאי בינה ותבונה והוא הוא זמן ההצלחה השלימה שאז הוא זמן הנסים, כי דרך הטבע הוא מבחינת תבונה שסודה שם אלקי״ם גי׳ הטב״ע (רמ״ז).

[58] פי׳ נשמתין שהם בההוא עלמא ינקין מבינה עוה״ב (יהל אור).

[59] פי׳ צדיקיא שהם בגופא בעולם הזה הם יונקין ממלכות עולם הזה (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז צה ע״א ד״ה ועוד ויבן) (יהל אור).

זה ודאי משום שהאפריון הזה וכל אותן נשמות הצדיקים בכלם עומד הקדוש ברוך הוא להשתעשע בהן המלך שלמה המלך שהשלום שלו וזהו מלך העליון (והרי בארוה) המלך סתם זה מלך המשיח זה עולם הזכר וזה עולם הנקבה מעצי הלבנון אותם אילנות נטועים שעקר אותם הקדוש ברוך הוא ושתל אותם במקום אחר ואלו נקראים ארזי הלבנון כמו שנאמר ארזי לבנון אשר נטע ולא נבנה האפריון הזה ולא נתקן אלא בהם.

עוד מעצי הלבנון אלו ששת ימי בראשית שכל יום ויום מסדר את האפריון הזה סדור שנראה לו

סדור ראשון שופע מצד ימין האור הראשון שנגנז ונטל מצד ימין ונכנס באפריון הזה על ידי יסוד אחד ועושה בו שמוש אחר כך מוציא אותו האפריון דמות אחד כמו האור הזה וזהו סוד הכתוב יהי אור ויהי אור כיון שאמר יהי אור למה כתוב ויהי אור לא הצטרך הפסוק לכתב אלא ויהי כן מהו ויהי אור אלא שאותו אור הוציא אור אחר שנראה לו וזהו יום ראשון מאותם עצי הלבנון.

סדור שני שופע מצד שמאל פרישות המים בשפע של אש תקיפה ונטל מצד שמאל ונכנס באפריון הזה ועושה בו שמוש ומפריד בין מים שבצר ימין לבין מים (שבצד שמאל) אחר כך מוציא אותו אפריון דמות אחד כמו שלו וזהו סוד הכתוב בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן וזהו יום שני מאותם עצי הלבנון.

סדור שלישי שופע מצד האמצע ומצד ימין (ומצד שמאל) יום אחד שלישי שעושה שלום בעולם ומשם נמשכים פרות לכל וזה עושה שמוש באפריון הזה ומוציא מין למינו מין למעשים רבים מין שנראה לו וכל הדשאים והעשבים והאילנות בכמה חיילות ונשאר דיוקנו שם ואותו אפריון מוציא מין כאותו צבע ממש וזהו יום שלישי שנכלל משני צדדים מאותם עצי הלבנון.

נשמתין דצדיקיא כלהו קיימי לאשתעשעא בהו קודשא בריך הוא המלך שלמה מלכא דשלמא דיליה ודא איהו מלכא עלאה (והא אוקמוה) המלך סתם דא מלכא משיחא דא עלמא דדכורא ודא עלמא דנוקבא מעצי הלבנון אינון אילנין נטיעין דעקר לון קודשא בריך הוא ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון אשר נטע ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו

תו מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית דכל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה

סדורא קדמאה אתנגיד[60] מסטרא דימינא אור קדמאה דאתגניז ואתנטיל מסטרא דימינא ועאל בהאי אפריון על ידא דיסודא חד ועביד ביה שמושא לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא[61] כגוונא דהאי אור ודא הוא רזא דכתיב (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור כיון דאמר יהי אור אמאי כתיב ויהי אור לא אצטריך קרא למכתב אלא ויהי כן מהו ויהי אור אלא דההוא אור אפיק אור אחרא[62] דאתחזי ליה ודא איהו יומא קדמאה מאינון עצי הלבנון

סדורא תניינא אתנגיד מסטרא דשמאלא פרישו דמיא בנגידו דאשא תקיפא ואתנטיל מסטרא דשמאלא ועאל בהאי אפריון ועביד ביה שמושא ואפריש בין מיין דבסטר ימינא ובין אינון מיין (דבסטר שמאלא) לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא כגוונא דיליה ודא איהו רזא דכתיב (שם ז) בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן ודא איהו יומא תניינא מאינון עצי הלבנון

סדורא תליתאה אתנגיד מסטרא דאמצעיתא ומסטרא דימינא (נ״א ומסטרא דשמאלא) חד יומא תליתאה דעביד שלמא בעלמא ומתמן אתמשיכו איבין לכלא ודא עביד שמושא בהאי אפריון ואפיק זינא לזיניה זינא לעובדין סגיאין זינא דאתחזי ליה וכל דשאין ועשבין ואילנין בכמה חילין ואשתאר דיוקניה תמן ואפיק זינא ההוא אפריון כההוא גוונא ממש ודא איהו יומא תליתאה דאתכליל מתרין סטרין מאינון עצי הלבנון

[60] כל זה מדבר בעולם הבריאה שנעשו ע״י הקצוות דאצילות ע״י יסוד דז״א בשימושו בנוק׳ (רח״ו).
[61] כי התורה שלנו מדברת בעולם הבריאה (רח״ו).
[62] עי׳ ביאורים ח״ב יז ע״ד אות כג.

סדור רביעי שופע ומאיר אור השמש להאיר לאפריון הזה תוך החשך שלו ונכנס בו להאיר ולא עושה בו שמוש עד יום חמישי שמוציא אותו אפריון שמוש של אור שנכנס בו ביום רביעי ומוציא אותו אפריון באותו צבע ממש של אותו אור וזהו יום רביעי אחד מאותם עצי הלבנון.

סדור חמישי שופעת משיכה אחת של רחש

המים ועושה שמוש להוציא אותו אור של סדור יום רביעי ועושה באפריון הזה שמוש ומוציא מינים למינו אותם הנראים באותו צבע ממש ויום זה שמש אותו שמוש יותר מכל שאר הימים והכל תלוי עד יום הששי שהוציא האפריון כל מה שהיה גנוז בו שכתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו' וזהו היום החמישי אחד מאותם עצי הלבנון.

סדור ששי זהו יום שהתקין את כל האפריון הזה ואין לו תקון ואין לו תקף פרט ליום הזה כשבא היום הזה נתקן האפריון הזה בכמה רוחות בכמה נשמות בכמה עולמות יפות מראה אותן שנראות לשבת בהיכל המלך אף הוא נתקן ביפי כל שאר הימים שהיו בתחלה ומתקין אותם בתשוקה אחת ברצון בשמחה תקון עליון ותחתון.

ואז מתקדש האפריון בקדשות עליונות ומתעטר בעטרותיו עד שעולה בעליה של עטרה של מנוחה ונקרא שם עליון שם קדוש שהוא שבת מנוחת הכל תשוקת הכל דבקות הכל שלמעלה ולמטה כאחד ואז כתוב (שיר השירים ג) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון.

אמר רבי שמעון מי שזוכה לאותו אפריון זוכה בכל זוכה לשבת במנוחה בצל של הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר (שיר השירים ד) בצלו חמדתי וישבתי וכעת שישבנו בצל של המנוחה הזו יש לנו להסתכל שלא ישבנו אלא בצל הקדוש ברוך הוא בתוך אותו האפריון ויש לנו לעטר את המקום הזה בעטרות עליונות עד שיתעוררו האילנות של אותו האפריון לבא עלינו בצל אחר.

סדורא רביעאה אתנגיד ואתנהיר נהירו דשמשא לאנהרא להאי אפריון גו חשוך דיליה ועאל ביה לאנהרא ולא עביד ביה שמושא עד יומא חמישאה דאפיק האי אפריון[63] ההוא שמושא דנהירו דעאל ביה ביומא רביעאה ואפיק ההוא אפריון בההוא גוונא ממש דההוא נהירו ודא איהו יומא רביעאה חד מאינון עצי הלבנון

סדורא חמישאה אתנגיד חד משיכו דרחישו

קכח/א

דמיא ועביד שמושא לאפקא ההוא נהירו דסדורא דיומא רביעאה ועביד בהאי אפריון שמושא ואפיק זינין לזיניה אינון דאתחזי כההוא גוונא ממש והאי יומא שימש ההוא שמושא יתיר מכל שאר יומין וכלא תליא עד יומא שתיתאה דאפיק אפריון כל מה דהוה גניז ביה דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו' ודא איהו יומא חמישאה חד מאינון עצי הלבנון

סדורא שתיתאה דא איהו יומא דאתקין כל האי אפריון ולית ליה תקונא ולית ליה תוקפא בר מהאי יומא כד אתא האי יומא אתתקן האי אפריון בכמה רוחין בכמה נשמתין בכמה עולימתן שפירן בחיזו אינון דאתחזון למיתב בהיכלא דמלכא אוף איהו אתתקן בשפירו כל שאר יומין דהוו בקדמיתא ואתקין לון בתיאובתא חדא ברעותא בחדוה תקונא דלעילא ותתא

כדין אתקדש האי אפריון בקדושין עלאין ואתעטר בעטרוי עד דסליק בסליקו דעטרא דנייחא ואקרי שמא עלאה שמא קדישא דאיהו שבת נייחא[64] דכלא תיאובתא דכלא דבקותא דכלא דעילא ותתא כחדא וכדין כתיב (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון

אמר רבי שמעון מאן דזכי בההוא אפריון זכי בכלא זכי למיתב בנייחא בצלא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שם ב ג) בצלו חמדתי וישבתי והשתא דיתיבנא בצלא דנייחא דא אית לן לאסתכלא דלא יתבינן אלא בצלא דקודשא בריך הוא גו ההוא אפריון ואית לן לאעטרא האי אתר בעטרין עלאין עד דיתערון אילני דההוא אפריון למיתי עלן בצלא אחרא

[63] נו"ה ב' פלגא גופא (רח"ו).
[64] בינה (רח"ו).

פתח רבי שמעון בראש ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי להשתדל במצוה ולהשתדל בקדוש ברוך הוא צריך שלא ישתדל בו בריקנות ובחנם אלא צריך האדם להשתדל בו כראוי כפי כחו והרי בארנו דבר זה בכמה מקומות יאה לאדם לשאת אותה השתדלות של הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר איש כמתנת ידו וגו׳.

ואם תאמר הרי כתוב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב שהרי הוא בחנם (והשתדלות בלא כסף) וזו השתדלות לקדוש ברוך הוא אלא השתדלות של התורה כל מי שרוצה לזכות בה השתדלות כדי לדעת את הקדוש ברוך הוא כל מי שרוצה זוכה בו בלי שכר כלל אבל השתדלות בקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה אסור לקחת אותה לחנם ובריקנות כי איננו זוכה כך באותו מעשה כלל להמשיך עליו רוח הקודש אלא רק בשכר שלם.

בספר הכשפים שלמד אשמדאי לשלמה המלך כל מי שרוצה להשתדל

פתח רבי שמעון ברישא ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ויקחו לי האי מאן דבעי[65] לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקודשא בריך הוא אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה דא בכמה אתרי יאות למיסב בר נש ההוא אשתדלותא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (דברים טז יז) איש כמתנת ידו וגו׳

ואי תימא הא כתיב (ישעיה נה א) לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב דהא איהו במגנא (ואשתדלותא בלא כסף) ואיהו אשתדלותא דקודשא בריך הוא אלא אשתדלותא דאורייתא[66] כל מאן דבעי זכי בה אשתדלותא דקודשא בריך הוא למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקודשא בריך הוא דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא[67] בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל[68] לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים

בספרא דחרשי[69] דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רוח

---

[65] תחילה צריך להקדים בדרך פשט כי שלשה קניינים לאדם גוף ונפש וממון, ולמדנו רשב״י שלא יחשוב האדם שיהיה די לו כשיקיים המצוות לעשותן בשני קנייניו, הגוף בעשייתן, והנפש בכוונתו לשמים, ושגם שלא יוציא בהן ממונו לא יחסר כל טוב, וכגון איש המניח טלית ותפילין של אחרים שישאילוהו וכיוצא, לזה אמר שאינו כן, אלא מאן דבעי לאשתדלא במצוה, בעשייתה, ולאשתדלא ביה בקב״ה, בכוונתו לשמו, מכל מקום אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא וכו׳, כי צריך להוציא גם ממונו, וזש״ה (דברים ו ה) ואהבת את ה׳ אלקיך בכל וגו׳, לבבך זה הגוף שמקורו הלב ונפשך זו הכוונה, ולא תאמר שיספיק לך בזה אלא גם ובכל מאדך. ואמנם סוד הדבר נלע״ד להקדים כמה דברים, האחד שאמר הרב זלה״ה שבחטא האדם נפגמו כל ארבע חלקי העוה״ז שהם דצח״מ ונתפזרו בהם ניצוצי נשמות וכנזכר בספר הכוונות בענין האכילה, ומינה שיש ביד האדם לתקן כל הארבעה מינים וזה במצוות הנעשות בהן ואפילו בדומם, וכעין שאמרו רז״ל בפסוק (במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב, מי מנה המצוות שעשה בעפר, והרי הקדמה אחת. המשך לשונו הובא בסוף הספר (רמ״ז).

[66] הענין שלימוד התורה הוא שלימות הרוח, וההשכלה שהוא מה שאמר, אשתדלותא דקב״ה למנדע, הוא שלימות הנשמה, ואין להם שייכות עם הממון שהוא חיצוניות הנפש (רמ״ז).

[67] כאן הוסיף איסור מפני ענייניים שמוסיף (רמ״ז).

[68] כל הדברים התחתונים תלויים בעליונים ששל העוה״ז מושפעים מלמעלה, על דרך משל הזהב מושפע מן השמש בכל מה שמקבל כח אותה סגולה מלמעלה וכן עד למעלה, ואמרו רז״ל שלא נברא הזהב אלא לבנין בית המקדש, וכמ״ש חכמי קסטיליא פסוק (לח כד) כל הזהב העשוי בכל מלאכת הקדש, ואם כן בהכרח שיש לזהב איזו סגולה רוחנית יותר מן הכסף, וכן לכסף יותר מן הנחושת, ועל דרך שסדרם התורה, ואין ספק שיש למעלה שורש מקודם. ואם כן אם יחבר התוספת שנוסף מכח הממון תחבר גם כן אותה הבחינה למעלה ולא ימשך השפע אלא באגר שלים (רמ״ז).

[69] ועוד טעם אחר בספרא דחרשי וכו׳ רוח מסאבא, הם שלש קליפות הגסות שהשלמות הוא להעבירם לגמרי, ורוח אחרא, הוא קליפת נוגה שהעיקר הוא לאכפייא ולהכלילו בקדושה. והענין שהרוצה להמלט מכל צדדי הטומאה יהא טוב עין במצוות ויוציא בעבורן כל אשר ישאלוהו, וכן היה דרכו של הרב זלה״ה, כי בזה נמצא שמוסיף אל הקדושה כל מה שיהיה אפשר לו מרוחניות הדומם, ומזדכך צד החומרי דהיינו העברת הקליפות האחוזות בנפש. ולכן הממון נקרא בשם דמים, להיות להם שייכות עם החומריות ששוכנת בו הנפש שהוא הדם. וי״מ מזה (תהלים עב יד) וייקר דמם בעיניו. ועל כן הרע עין הוא משכן לס״א משום שזה דרכו שאזדמן תדיר במגנא ובריקנייא, שכן הוא ריק בלי אור, והליכותיו בקרי בלי הכנה, ובכל מקום שרואה מגנא וריקנייא שורה שם, והוא אז מתחבר למבקשו הוא הכילי, בלי מחיר, שכן אין בו אור משלו, ולכן בעבדא

להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפות רוח אחרת אותו המעשה שרוצה להשתדל בו צריך לקנות אותו בשכר משלם בכל מה שירצו ממנו בין קטן בין גדול משום שרוח הטמאה מזדמנת תמיד בחנם ובריקנות ונמכרת בלי שכר ואונסת בני אדם לשרות עליהם ומפתה אותם לדור עמם בכמה פתויים בכמה דרכים מסטה אותם לשים דיורה עמם.

ורוח הקודש אינה כך אלא בשכר שלם ובהשתדלות רבה וגדולה ובטהור עצמו ובטהור משכנו וברצון לבו ונפשו והלואי שיכול להרויח אותו שישים מדורו עמו ועם כל זה שילך בדרך ישר שלא יסטה ימינה ושמאלה ואם לא מיד מסתלק ממנו ומתרחק ממנו ולא יוכל להרויח אותו כבתחלה.

ועל זה כתוב ויקחו לי תרומה מאת כל איש מאותו שנקרא איש שמתגבר על יצרו וכל מי שמתגבר על יצרו נקרא איש אשר ידבנו לבו מה זה אשר ידבנו לבו אלא

שיתרצה בו הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר לך אמר לבי צור לבבי וטוב לב וייטב לבו את כולם אמר בקדוש ברוך הוא אף כאן אשר ידבנו לבו ממנו תקחו את תרומתי שהרי שם נמצא ולא במקום אחר.

ומנין יודעים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בו ושם בו את מדורו כשרואים שרצון אותו האיש (בשמחה וברצון הלב) לרדף ולהשתדל אחר הקדוש ברוך הוא בלבו ונפשו ורצונו ודאי אז שם יודעים

מסאבא ולאכפייא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא[70] ובריקנייא[71] ואזדבן בלא אגרא[72] ואנים לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון לדיירא עמהון בכמה פתויין בכמה ארחין סטי לון לשוואה דיוריה עמהון

ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים[73] ובאשתדלותא רב סגי[74] ובאתדכאותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה[75] וברעותא דלביה ונפשיה[76] ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועם כל דא דיהך בארח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא

ועל דא כתיב (&) ויקחו לי תרומה מאת כל איש מההוא דאקרי איש דאתגבר על יצריה וכל מאן דאתגבר על יצריה אקרי איש אשר ידבנו לבו מאי אשר ידבנו לבו אלא

קכח/ב

דיתרעי ביה קודשא בריך הוא כמה דאת אמר (תהלים כז ח) לך אמר לבי[77] (שם עג כו) צור לבבי (משלי טו טו) וטוב לב (רות ג ז) וייטב לבו כלהו בקודשא בריך הוא קאמר אוף הכא אשר ידבנו לבו מניה תקחו את תרומתי דהא תמן אשתכח ולאו באתר אחרא

ומנא ידעינן דהא קודשא בריך הוא אתרעי ביה ושוי מדוריה ביה כד חמינן דרעותא דההוא בר נש (בחדוה ברעותא דלבא)[78] למרדף ולאשתדלא אבתריה דקודשא בריך הוא בלביה ובנפשיה וברעותיה ודאי תמן ידעינן דשריא ביה שכינתא

דאזדבן בטולמי להחיות את עצמו כשל הכילי. (משלי כט, כא) מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון, ששולט עליו ומפתהו להוציא ממונו בהבלים ובטיולים ובאיסורין, מה שאין כן המוציאו במעשה המצוות שגדול זכותו כנזכר, ולכן נאמר כאן ויקחו לי תרומה, לשון התרוממות שכן אותו הדומם מתרומם ומתעלה (רמ"ז).

[70] פי' באדם בטל שהבטלה מביאה לידי זימה ושעמום, וזה מפני רוח הרעה הנכנס בו (רמ"ז).

[71] ר"ל במי שהוא ריק מכל קדושה שאין לו שום מגן להצילו (רמ"ז).

[72] ומתמכר לכל הרוצה בלי מחיר מפני שהוא כהפקר שאין לו בעלים ואין לחייבו למלאכת ה' שהרי מעצמו נתהווה אל האדם מכח ביטולו מעבודת ה', ואחר כך שהאדם קונהו גם הוא קונה כח לאנסו [ולהתגבר עליו, וע"ד אחריתו יהיה מנון ומפרש לנק וכו', בשטחיות מתקון העולם בהתפארות הלבושים ובמעדנים.] (רמ"ז).

[73] הרי ממון, באשתדלותא וכו' עד דמשכניה, הוא זריזות וטורח הגוף, וברעותא, הרי הנשמה (רמ"ז).

[74] כמש"ש וקשרתם וכו' (יהל אור).

[75] כמש"ש וכתבתם כו', והן ד' דברים שצריך כמ"ש אז ראה כו' וכמ"ש במ"א (כ"ה בפירוש הגר"א על אגדות ברכות סוף פרק הרואה [אות נד] המסדר) (יהל אור).

[76] כמ"ש ואהבת את כו' (יהל אור).

[77] כתב הרב, טעם שהמלכות נקראת לב לפי שיוצאת כנגד הלב דז"א (מ"מ).

[78] מ"מ גורס את המוסגר.

שהשכינה שורה בו ואז צריכים לקנות את אותו האיש בכסף שלם (ולהשתדל אחריו) להתחבר עמו וללמד ממנו ועל זה הראשונים היו אומרים (אבות &) וקנה לך חבר בשכר שלם יש לקנות אותו כדי לזכות בשכינה עד כאן צריך לרדף אחר הצדיק ולקנות אותו.

אף כך אותו הצדיק צריך לרדף אחר הרשע ולקנותו בשכר שלם כדי שיעביר ממנו אותה זוהמא ויכפה את הצד האחר ויעשה לנפשו כדי שיחשב עליו כאלו הוא ברא אותו וזהו השבח שיתעלה בו הקדוש ברוך הוא יותר מכל שבח אחר ועליה זו יותר מהכל למה כי הוא גרם לכפות את הצד האחר ולהעלות כבוד הקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב באהרן ורבים השיב מעון וכתוב בריתי היתה אתו.

בא וראה כל מי שאוחז ביד הרשע (ושב אליו) ומשתדל בו לעזב דרך רעה הוא עולה בשלש עליות מה שלא עולה כך שום איש אחר גורם לכפות את הצד האחר גורם שמתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו וגורם להעמיד כל העולם בקיומו כדין בעינן למקני ההוא בר נש בכסף שלים (ולאשתדלא אבתריה) לאתחברא בהדיה ולמילף מניה ועל דא קדמאי הוו אמרי וקנה לך חבר באגר שלים בעי למקני ליה בגין למזכי בשכינתא עד הכא בעי למרדף בתר זכאה ולמקני ליה

אוף הכי ההוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא[79] ולמקני ליה באגר שלים בגין דיעבר מניה ההוא זוהמא ויתכפיא סטרא אחרא ויעביד לנפשיה בגין דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה[80] ודא איהו שבחא דיסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא[81] ואסתלקותא דא יתיר מכלא מאי טעמא בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא ולאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא ועל דא כתיב באהרן (מלאכי ב ו) ורבים השיב מעון וכתיב (שם ה) בריתי היתה אתו

תא חזי כל מאן דאחיד בידא דחייבא (ותב לגביה) ואשתדל ביה למשבק ארחא בישא איהו אסתלק בתלת סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא גרים לאכפייא סטרא אחרא וגרים דיסתלק קודשא בריך הוא ביקריה וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא ועל האי בר נש כתיב (&)

---

[79] והנה הנשמות, מאחר שהם מטוב ורע, ולפעמים חלק הטוב שבאדם ניתן אל רשע אחד, ולכן תמצא לפעמים רשעים שעושים קצת מצוות כתיקונם כמו הצדיקים ובשאר עניינים הם רשעים גמורים, וכן לפעמים בהיפך שיהיה צדיק גמור ויהיו בו קצת עבירות שאינו יכול להפרד מהן וזה לסיבת חלק הרע שיש בו המתאוה לאותה בחינה שיש אל הטומאה ואל העבירה ההיא, וכל זה הוא כפי תערובת הנשמות שקצת טוב של צדיק מתערב ברשע וקצת הרע של הרשע נתערב בצדיק. ואם הצדיק מוכיח את הרשע והוא אינו שומע לדבריו אז הם נבררים שהטוב של הרשע יתחבר אל הטוב שבצדיק והרע שבצדיק יתחבר אל הרע שברשע, וזהו סוד ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מדרכו הוא רשע בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת, כלומר בעונו לבד שהוא הרע ולא עם הטוב שהיה בו כי הטוב חלף הלך לו, ואתה את נפשך הצלת שהיה בה חלק הרע הפרשת ממך מלשון ויצל אלהים (מ"מ – מהשעה"ג הק' כ). ועי' שעה"ג הק' כ: וזש"ה אם רעב שונאך האכילהו לחם. וכמ"ש ז"ל על פסוק כי תראה חמור שונאך, אין הכתוב מדבר אלא באדם רשע שמותר לשנאותו כמש"ה הלא משנאך ה' אשנא, ואמר אם רעב שונאך תאכילהו לחם, ר"ל מחמת נצוץ טוב שבו, ומתאוה ורעב לעשות טובה, האכילהו לחם לחמה של תורה ומצות, ותזכהו, כי עי"כ גחלים שהם נצוצי הרע שבך, אתה חותה על ראשו, ויתחברו עמו, ויוסרו ממך. וכמש"ה, ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה, ונצוצי הטוב שבו יוסרו ממנו, וה' ישלימם לך, ונמצא שאתה שלם בטוב, והוא שלם ברע. וכמ"ש ז"ל, אל תקרי ישלם לך, אלא ישלימהו לך, ולפי שהשי"ת טוב אינו מזכיר שמו על הרעה, כמש"ה כי גחלים אתה חותה על ראשו. אבל על הטוב הזכיר שמו, כמש"ה וה' ישלם לך כנזכר כי הוא עושה הטוב הזה.

[80] עי' לקמן קצח ע"א אותו ענין על נתינת צדקה. ועי' אפיקי ים (סנהדרין דף צט ע"ב): אמר ר"ל כל המלמד את בן חבירו תורה וכו' כל א' מישראל קיבל חלקו בתורה בהר סיני לפי חלקי ניצוצי נפשו, והוא עצמו בריאתו שע"י התורה נברא העולם, וכמו גרעין הפרי שבו נטוע בכח כל חלקי האילן שרשיו ונופו וענפיו ועליו ופירותיו, ואח"כ ע"י הזריעה ועבודת הקרקע יוצא ממנו מכח אל הפועל, וכמו כן כל מה שהאדם צריך לתקן בבריאה בכל ימי חייו הכל הוא בכח נשמתו, וכל מה שעושה מצות ומחדש בתורה הוא מוציא חלקי ניצוצי נפשו הכלולי' בכח מן הכח אל הפועל, והוא עצמו גידולו, כמו הגוף אשר הולך וגדל ע"י מזון גופני כמו כן הנפש ע"י מזון נפשי. ולכן המלמד בן חבירו תורה ומוציא חלקי נפשו אל הפועל הרי ממש הוא עושהו ומגדל נפשו ממש, וע"ז נאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. והוא ג"כ מ"ש כאלו עשאו לדברי תורה שהוא המוציא חידושי תורה שהם שייכים לכל אדם מישראל לפי חלקו שקיבל בהר סיני מה שלא נתגלה עדיין, וע"י הרב שמלמד בן חבירו תורה שעי"כ יהי' נבון להוציא דבר מדבר ולחדש מה שראוי לו, הרי הרב ממש גרם לחידוש תורה הזה שיצא ויתגלה בעולם.

[81] פי' משבח הראשון שאמר דבעי למרדף בתר זכאה (מ"מ).

למעלה ולמטה ועל האיש הזה כתוב בריתי היתה אתו החיים והשלום וזוכה לראות בנים לבניו וזוכה בעולם הזה וזוכה לעולם הבא כל בעלי הדינים לא יכולים לדון אותו בעולם הזה ובעולם הבא נכנס בשנים עשר שערים ואין מי שימחה בידו ועל זה כתוב (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד זרח בחשך אור לישרים וגו׳.

בגרן חדר העליון עומדים שלשה (צדדי) צבעים והם לוהטים בתוך שלהבת אחת ואותה השלהבת יוצאת מצד הדרום שהוא ימין ואותם צבעים נפרדים לשלשה צדדים אחד עולה למעלה ואחד יורד למטה ואחד שנראה ונגנז בשעה שהשמש מאירה.

גון אחד אותו שעולה למעלה יוצא ואותו צבע הוא צבע לבן יותר מלבן אחר ונכנס באותה שלהבת ונצבע מעט ולא נצבע ועומד אותו צבע למעלה על ראש אותו הגרן ובשעה שישראל נכנסים לבית הכנסת ומתפללים תפלותיהם כשמגיעים לגאל ישראל וסומכים גאולה לתפלה אז אותו צבע לבן עולה על ראש הגרן ונעשה לו כתר (של קיום).

והכרוז יוצא ואומר אשריכם העם הקדוש שעושים טוב לפני הקדוש ברוך הוא וסוד זה (ישעיה לח) והטוב בעיניך עשיתי שסומך גאולה לתפלה משום שבשעה הזו שמגיעים לתהלות לאל עליון שעולה הגון הזה על ראש אותו הגרן מתעורר הצדיק להתחבר במקום שצריך באהבה וחביבות בשמחה וברצון וכל האיברים כולם מתחברים בתשוקה אחת אלה באלה עליונים בתחתונים וכל בריתי היתה אתו החיים והשלום[82] וזכי למחמי בנין לבנוי וזכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי עאל בתריסר[83] תרעי ולית מאן דימחי בידיה ועל דא כתיב (תהלים קיב ג) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד זרח בחשך אור לישרים וגו׳

באדרא עלאה[84] קיימין תלת (סטרי) גוונין ואינון להטין גו שלהובא חדא[85] וההוא שלהובא נפקא מסטרא דדרום[86] דאיהו ימינא ואינון גוונין מתפרשן לתלת סטרין[87] חד סליק לעילא[88] וחד נחית לתתא[89] וחד דאתחזי וגניז[90] בשעתא דשמשא נהיר

גוונא חדא ההוא דסליק לעילא נפקא וההוא גוונא איהו גוון חוור יתיר מחוורו אחרא ועאל בההוא שלהובא[91] ואצטבע זעיר ולא אצטבע וקיימא ההוא גוון לעילא על רישא דההוא אדרא ובשעתא דישראל עאלין לבי כנשתא ומצלן צלותהון כד מטאן לגאל ישראל וסמכין גאולה לתפלה כדין האי גוון חוור אסתלק על רישא דאדרא ואתעביד ליה כתרא (דקיימא)

וכרוזא נפיק ואמר זכאין אתון עמא קדישא דעבדי טוב קמיה[92] דקודשא בריך הוא ורזא דא (ישעיה לח ג) והטוב בעיניך עשיתי[93] דסמיך גאולה לתפלה בגין דהא בההיא שעתא דמטו לתהלות לאל עליון דסליק האי גוון על רישא דההוא אדרא אתער האי צדיק לאתחברא באתר דאצטריך ברחימו[94]

---

[82] עי׳ זו״ח מב ע״ב: החיים והשלום חיים דאימא עילאה ושלום דא שר שלום. ועי׳ זהר (ח״ג לא ע״א): שר שלום דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא.

[83] י״ב שערים יש ברקיע נגד י״ב שבטים (רח״ו).

[84] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[85] הוא רוחא דשבק בגווה שהוא שם ב״ן והם ה׳ גבורות הראשונות שביסוד דנוק׳ (מ״מ).

[86] פי׳ כי שרש ההוא רוחא הוא מן הדכורא שנק׳ ימינא (מ״מ).

[87] תלת טפין דסגו״ל (רח״ו). פי׳ נה״י דז״א (מ״מ).

[88] נצח (מ״מ).

[89] הוד, כנודע שנו״ה הם ב׳ הקרנים והא׳ גבורה מן השנית (מ״מ).

[90] פי׳ יסוד שהוא גנוז ביסוד דנוק׳ (מ״מ).

[91] פי׳ בתוך הכלי של מ״ן שהוא שם ב״ן (מ״מ).

[92] יסוד (רח״ו).

[93] פי׳ יסוד הנק׳ טוב היה מחברו עם המלכות שנקרא עין וז״ש דסמיך גאולה לתפילה שהם יסוד ומלכות (מ״מ).

[94] הוא בסוד שמאלו תחת לראשי שחימום הגבורות מעוררים האהבה (מ״מ).

הנרות מאירות ולוהטות וכולם עומדים בחבור אחד בצדיק הזה שנקרא טוב כמו שנאמר (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב וזה מחבר את כולם בחבור אחד אז הכל בלחש למעלה ולמטה בנשיקות של רצון והדבר עומד בחבור של בית הגרן.

בחביבו[95] בחדוה[96] ברעותא[97] וכל שייפין כלהו מתחברן בתיאובתא חדא אלין באלין עלאין בתתאין ובוצינין[98] כלהו נהרין[99] ומתלהטין וכלהון קיימא בחבורא חדא בהאי צדיק דאקרי טוב כמה דאת אמר (שם ג י) אמרו צדיק כי טוב ודא מחבר לכלהו בחבורא חדא כדין כלא בלחישו עילא ותתא בנשיקין דרעותא וקיימא מלה בחבורא דבי אדרא[100]

כיון שמגיעים לשים שלום אז עושה שמוש אותו נהר שיוצא מעדן בגרן הזה ואז צריכים כולם לצאת מלפני המלך ולא צריך איש ולא אחר להמצא שם ולא לבקש בקשות

כיון דמטו לשים שלום כדין עביד שמושא[101] ההוא נהר[102] דנפיק מעדן באדרא דא[103] וכדין בעיין כלא לנפקא מקמי מלכא ולא אצטריך בר נש ולא אחרא לאשתכחא תמן ולא למשאל שאלתין

קכט/א

אלא צריך לנפל על הפנים נפילת אפים למה משום שאותה שעה היא שעה של שמוש וצריך כל איש להתביש מלפני רבונו ולכסות פניו בבושה גדולה ולהכליל את נפשו באותו שמוש של הנפשות שנכלל אותו הגרן מלמעלה

אלא אצטריך למנפל על אנפין[104] מאי טעמא בגין דההיא שעתא שעתא דשמושא[105] הוי ובעי כל בר נש למכסף[106] מקמי מאריה ולחפיא אנפוי בכסופא סגי[107] ולאכללא נפשיה בההוא שמושא[108] דנפשין

---

[95] היינו וימינו תחבקני שהחסדים מוסיפים חיבה ביותר (מ"מ).

[96] ה"ס הזווג וסימניך שמחת עונה (מ"מ).

[97] הם נשיקין שבתוך הזווג כמ"ש לקמן בנשיקין דרעותא, א"נ נגד ד' שמות עסמ"ב שמתקבצים כולם ביסוד בשעת הזווג (מ"מ).

[98] הנקבות (רח"ו).

[99] במ"ן (רח"ו).

[100] דבי אדרא" נמחק במ"מ, ובמקומו איתא "דבאידרא".

[101] הכנסת העטרה (מהרח"ו), והוא כוונת הזיווג של שים שלום, ונעשה עי"ז ההתעוררות להורדת הטי' ונשלם בנפילת אפיים ושניהם הם רק יחוד אחד (הקדו"ש קא ע"ב).

[102] פי' יסוד דז"א (מ"מ).

[103] ביסוד דנוק' (מ"מ).

[104] לקמן מסדר סדר המצות וקאמר שתחילה הוא ברכת כהנים ואח"כ נפילת אפים, לכך אני אומר דשים שלום דכל א' וא' תלוי ועומד עם שים שלום דשליח ציבור, ועכ"ז יקדים י"ג מדות לרצות על עוונותיו שהתודה בברכת שומע תפילה (אור יקר).

[105] ואז הענין תלוי בהעלם להמשיך נשמות, ואין לערבב אותו יחוד בשום שאלה אחרת שמבלבל יצועי אביו, ולזה יפול על פניו וענין נפילות אפים יש בו טעמים זה בתוך זה (אור יקר). גמר הזווג (רח"ו), כאן הורדת טיפה, עי' שעה"כ דף לג ע"ב ובדף לח בדרוש א' דחזרת עמידה, ודף מב ע"ג סוף דרוש ה, ובדרוש א דויעבור שם, וכן בדף לח ע"א סמוך לסופו, ובנפילת אפיים ריש דרוש ב.

[106] הא', עם היות שאין היחוד מושג אלינו, סוף סוף אמונתינו שעמדנו לפני הקב"ה ונתייחדו ב' שמות, והעומד על עמדו מעיז פניו נגד השכינה הרואה אותו אם הוא אינו רואה (אור יקר).

[107] והיינו את ה' אלהיך תירא שיהיה בוש מיוצרו אותה שעה, ויזכור כמה חטא לפניו, ונכלם מפשעיו ובוש מעונותיו ונחפר מחטאתיו. הב' במה שפי' לקמן שהוא מוסר עצמו למיתה, ואם נתחייב מיתה על עוונותיו הרי נתכפר לו עוונו במה שנופל ארצה גוף מת, וזה כולל טעם ג' דשמעתין דקאמר ולאכללא נפשיה וכו' (אור יקר).

[108] כמו שבעת פטירת האדם מיכאל עומד ומקריב נשמות, כך הוא מקריב נשמתו אח"כ שהחשיב עצמו כמת. הד' שצריך לתת חלק לחצוני שהוא הטמא מקום המיתה, ואחר שהודה בשומע תפלה מקבל עונשו שזהו התשובה השלמה להורות מיד על העונש וזהו סוד ואתה צדיק על כל הבא עלינו שאנו אומרים אחר הוידוי, כי הכוונה לטהר המדות העליונות ולקבל הפגם למטה, ולהיות מיד המדות טהורות ונקיות והייחוד נעשה, וכו' כי מיד שקבל אדם עונש נתקן הענין למעלה, והיינו אמרינו ואמת עשית, מתקן מדת אמת שהוא היחוד ומקבל העונש, ואף כאן כדי שלא יעכב חטאו ופגמו היחוד התודה בשומע תפלה, ומקבל המיתה, ואוסף רגליו למטה אל אילנא דמותא, ובעלי החוב מקבלים חלקם בגוף למטה שנפל מת ארצה, ונשמה טהורה והיחוד אין סבה מונעת (אור יקר).

ומלמטה בנפשות ורוחות אז צבע אחר שיורד למטה עומד ואוחז בשפולי הגרן הזה.

והכרוז יוצא וקורא ואומר עליונים ותחתונים העידו עדות מיהו שעושה נפשות ומזכה את הרשעים אותו שעטרת (שנראה לעטר אותו בעטרת) מלכות על ראשו אותו שראוי להיכנס עתה לפני המלך והמלכה שהרי המלך והמלכה שואלים עליו.

אז מזדמנים שני עדים מאותם עיני ה' שמשוטטות בכל העולם ועומדים אחר הפרגוד ומעידים עדות זו ואומרים הרינו מעידים על פלוני בן פלוני אשרי חלקו שהרי אביו יזכר בגללו לטוב זהו עושה נפשות למטה נפשות הרשעים שהיו מהצד האחר אז מתיקר הקדוש ברוך הוא בשמחה שלימה.

באותה השעה מזדמן ממנה אחד שהוא גזבר על דיוקנאות הצדיקים בסוד של שמוש האותיות שנקרא בסוד יהודי"עם בכתר של שמוש השם הקדוש ורומז הקדוש ברוך הוא לאותו ממנה ומביא את דמות אותו האיש שעושה נפשות הרשעים ומעמיד אותו לפני המלך והמלכה.

ואני מעיד עלי שמים וארץ שבאותה שעה מוסרים לו אותו הדמות שהרי אין לך כל צדיק בעולם הזה שלא חקוק דיוקנו למעלה תחת יד אותו הממונה

דאתכליל ההוא אדרא[109] מעילא ומתתא בנפשין ורוחין[110] כדין גוון אחרא[111] דנחית לתתא קאים[112] ואחיד בשפולי דהאי אדרא[113]

וכרוזא נפיק וקארי[114] ואמר עלאין ותתאין אסהידו סהדותא מאן איהו דעביד נפשאן וזכי לחייביא ההוא דעטרא (ס"א דאתחזי לאעטרא ליה בעטרא) דמלכותא על רישיה ההוא דאתחזי לאעלא השתא קמי מלכא ומטרוניתא דהא מלכא ומטרוניתא שאלי עליה

כדין אזדמנן תרין סהדין מאינון עיני יהו"ה דמשטטי בכל עלמא וקיימין בתר פרגודא וסהדן סהדותא דא ואמרי הא אנן סהדין על פלניא בר פלניא זכאה חולקיה דהא אבוי ידכר בגיניה לטב דא איהו עביד נפשן לתתא נפשאן דחייביא דהוו מסטרא אחרא כדין אתיקר קודשא בריך הוא בחדוה שלימותא

ביה שעתא אזדמן חד ממנא דאיהו גזברא על דיוקנין דצדיקיא ברזא דשמושא דאתוון דאתקרי ברזא יהודיע"ם בכתרא דשמושא דשמא קדישא ורמיז קודשא בריך הוא לההוא ממנא ואייתי דיוקניה דההוא בר נש דעביד נפשאן דחייביא וקאים ליה קמיה מלכא ומטרוניתא

ואנא אסהדנא עלי שמיא וארעא דבההיא שעתא מסרין ליה ההוא דיוקנא[115] דהא לית לך כל צדיקא בהאי עלמא דלא חקיק דיוקניה לעילא תחות ידא

---

[109] היינו המלכות נכללת בנשמות התחתונים מיין נוקבין, והת"ת משפיעה נשמות חדשות מלמעלה מיין דכורין טיפי הזרע (אור יקר).

[110] ממ"ן ומ"ד (רח"ו).

[111] שהוא מצד ההוד, שאל ההוד יחס המטה כדפי' לעיל (אור יקר)

[112] יש לה קימה, וענין הקימה הזאת היא היות התעוררותה מצד אימא עילאה, והטעם דאימא עילאה עד הוד אתפשטת, ומסטרא דידה קם, והטעם שעתה בטעמים הנזכרים, הנה היה עיקר הכל אל המתפלל סוד התשובה, משומע תפילה שהתודה ועד נפילת אפים, הנה התעורר ופתח שער התשובה, והיינו ברכת ההודאה, ששם האדם הוא מפקיד נשמתו כאומרו על נשמותינו הפקודות לך, ונודע שהיא נאחזת בימין שההוד נאחז בחסד, ולזה היא [סדנית] (סהדנית) על בעלי תשובה והיא מתפשטת למטה בשפולי אדרא בסוד וידי אדם מתחת כנפיהם ופי' רז"ל לקבל בתשובה לשבים, והנה המרכבה להם מסוד ההוד הזה הוא אותם שהם מתעסקין בהחזרת בני אדם לתשובה (אור יקר).

[113] כהמי לקמן נמחק במ"מ, ובמקומו ליתא יהוליע"ס עי' בלף קמב ע"ב.

[114] עוד יש לו יחס כי כמו שהקב"ה עתה עושה נפשות, גם האיש הזה עושה נפשות, ולכך עתה הגיע עת דודים להזכיר לפני המלך, עוד אפשר שהקב"ה דואג בנשמות שלא יתקלקלו למטה, ונמצא שנוח להם שלא נבראו ואינו שמח במעשיו, אלא בזוכרו שיש למטה מתעסקין להשיב נשמות למוטב ולעשותם עשיה שניה ולזה נזכר לפניו, עוד י"ל שהנשמות אינם נמשכות מלמעלה אלא ע"י הצדיקים, זכה יהבין ליה נפש זכה יתיר וכו' ולזה נמצאו אותם הנשמות שנבראות אינם באות לבני אדם וזה כמעט לבטלה אלא ע"י האיש הזה שעושה ומתקן להם נפשותם כדי שיזכו לרוח ולנפש, ולזה נזכר עתה העושה נפשותם של רשעים, וכל הטעמים האלו עולין אל דרך א' ומן הטעמים האלו עם היות שאינו עת כניסת שום נברא בעת שמושם (אור יקר).

[115] פי' כדי לשומרו יותר מכל האדם ולנהוג בו כבוד (מ"מ).

ומוסרים בידו שבעים מפתחות של כל גנזי רבונו בהם אז המלך מברך את אותו הדמות בכל הברכות שברך את אברהם כשעשה את נפשות הרשעים.

והקדוש ברוך הוא רומז לארבעה מחנות עליונים ונוטלים את אותו הדמות והולכים עמו והוא נכנס לשבעים עולמות גנוזים שלא זכה בהם איש אחר פרט לאותם גנזים לאותם שעושים את נפשות הרשעים ואלמלא היו יודעים בני אדם כמה תועלת וזכות (גורמים לצדיקים) וזוכים בגללם כשמזכים אותם היו הולכים אחריהם ורודפים אותם כמי שרודף אחר החיים.

העני מזכה את בני האדם בכמה טובות בכמה גנזים עליונים ולא כמי שמזכה את הרשעים מה בין זה לזה אלא מי שמשתדל אחר העני הוא משלים חיים לנפשו וגורם לו להתקיים וזוכה בגללו לכמה טובות לאותו העולם.

ומי שמשתדל אחר הרשע הוא משלים יותר עושה לצד האחר של אלהים אחרים שיתכופף ולא ישלט ומעביר אותו משלטונו עושה שמתעלה הקדוש ברוך הוא על כסא כבודו עושה לאותו הרשע נפש אחרת אשרי חלקו.

גון אחר שנראה ולא נראה בשעה שמגיעים ישראל לסדר הקדשה אז הגון הגנוז הזה ויוצא משום שהיא הקדשה שמקדשים ישראל יותר על מלאכים העליונים שהם חברים עמם והגון הזה מאיר ונראה בשעה שישראל מקדשים הקדשה הזו (שהרי מסימים ישראל עד שלא ישגיחו וכו') עד שמסימים ישראל כדי שלא ישגיחו המלאכים העליונים ויענישו אותם למעלה ולא יקטרגו עליהם.

אז הכרוז יוצא ואומר עליונים ותחתונים הקשיבו מיהו גס רוח בדברי תורה מיהו שכל דבריו להתגבה בדברי

דההוא ממנא ומסרין בידיה שבעין מפתחן[116] דכל גנזיא דמאריה בהו כדין מלכא בריך להההוא דיוקנא[117] בכל ברכאן דבריך לאברהם כד עבד נפשאן דחייביא

וקודשא בריך הוא רמיז לארבע משריין עלאין[118] ונטלין להההוא דיוקנא ואזלין עמיה ואיהו עאל לשבעין עלמין גניזין[119] דלא זכי בהו בר נש אחרא בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא ואלמלי הוו ידעי בני נשא כמה תועלתא וזכו (גרמי לצדיקיא) זכאן בגינייהו כד זכו להון הוו אזלו אבתרייהו ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חיין

מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן בכמה גניזין עלאין ולאו איהו כמאן דזכי בחייביא מה בין האי להאי אלא מאן דאשתדל בתר מסכנא איהו אשלים חיין לנפשיה וגרים ליה לאתקיימא וזכי בגיניה לכמה טבאן להההוא עלמא

ומאן דאשתדל בתר חייביא איהו אשלים יתיר עביד לסטרא אחרא דאלהים אחרים דאתכפיא ולא שלטא ואעבר ליה משלטנותיה עביד דאסתלק קודשא בריך הוא על כורסי יקריה עביד להההוא חייבא נפשא אחרא זכאה חולקיה

גוונא אחרא דאתחזי ולא אתחזי בשעתא דמטאן ישראל לקדושה דסידרא[120] כדין האי גוונא דגניז נפיק בגין דהאי איהו קדושתא דקא מקדשי ישראל יתיר על מלאכי עלאי דאינון חברים בהדייהו והאי גוונא נהיר ואתחזי בשעתא דישראל מקדשי קדושתא דא (נ"א דהא מסיימין ישראל עד לא ישגחון וכו'[121]) עד דמסיימי ישראל בגין דלא ישגחון מלאכים עלאין ויענישו לון לעילא ולא יקטרגון עלייהו

כדין כרוזא נפיק ואמר עלאין ותתאין אציתו מאן איהו גס רוחא במלי דאורייתא מאן איהו דכל מלוי בגין למגבה במלי דאורייתא בגין דתנינן דבר נש

[116] נגד המוחין ולבושיהם (מ"מ).
[117] מקבל שפע ממ"ד (רח"ו).
[118] פי' ארגמ"ן (מ"מ).
[119] פי' נגד ו"ק דאצילות שהם זו"ן הנק' עולם (מ"מ).
[120] פי' קדושת ובא לציון (מ"מ).
[121] פי' שאין אומרים הקדושה כמו של עמידה שאומרים ג' פסוקים זה אחר זה כולם בלשון הקודש אבל בקדושת ובא לציון אומרים וקרא זה אל זה ומתרגמין אותו וכן הפסוקים אחרים כדי שלא ישגיחו בהם מלאכי השרת שאינם משגיחין בלשון תרגום לכך מפסיקים בכל פסוק בתרגומו א"נ שאין אומרים נקדישך וכו' באריכות כמו בעמידה רק הפסוקים לבדם בקיצור כדי שלא ישגיחו מלאכי השרת (מ"מ).

תורה משום ששנינו שהאדם צריך להיות שפל בעולם הזה בדברי תורה שהרי אין גבהות בתורה אלא בעולם הבא.

בעי למהוי שפיל בהאי עלמא במלי דאורייתא דהא לית גבהו באורייתא אלא בעלמא דאתי

בקדושה זו צריך להשמר ולגנז אותה בינינו כדי שנתקדש בתוך הקדשה בראש ובסוף יותר מאותן קדשות שאומרים עמנו מלאכים עליונים הקדשה שאנו מקדשים בשבח שאנו משבחים למלאכים העליונים ומשום שבח זה מרשים לנו להיכנס לתוך השערים העליונים ועל זה אנו אומרים קדושה זו

בקדושתא דא בעינן לאסתמרא ולאגנזא לה ביננא בגין דנתקדש גו קדושה ברישא ובסופא יתיר מאינון קדושן דאמרי בהדן מלאכי עלאי קדושה דאנן מקדשי בשבחא דאנן משבחן למלאכי עלאי ובגין שבחא דא שבקין לן למעאל גו תרעי עלאי ועל דא אנן אמרין קדושה דא

קכט/ב

בלשון הקדש ומשאירים אותנו באהבה להיכנס לשערים שלמעלה מתוך שאנו משבחים אותם בסדור שלהם (שלנו) ולכן אנו נוטלים יותר קדשות ונכנסים לשערים העליונים.

בלשון הקדש ושבקין לן ברחימו למיעל תרעין דלעילא מגו דאנן משבחין לון בסדורא דלהון (ס״א דילן) ובגין כך אנן נטלין קדושן יתיר ועאלן תרעין עלאין

ואם תאמר זוהי רמאות לא כך אלא המלאכים העליונים הם יותר קדושים מאתנו והם נוטלים יותר קדושה ואלמלא שאנו נוטלים ומושכים עלינו הקדשות הללו לא נוכל להיות חברים עמם וכבוד הקדוש ברוך הוא לא ישתלם למעלה ולמטה בזמן אחד ועל זה אנו עוסקים להיות עמם חברים ויתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה בזמן אחד.

ואי תימא רמאותא היא לאו הכי אלא מלאכי עלאי אינון קדישין יתיר מינן ואינון נטלי קדושתא יתיר ואלמלא דאנן נטלין ומשכין עלן קדושאן אלין לא ניכול למיהוי חברים בהדייהו ויקרא דקודשא בריך הוא לא ישתלים עילא ותתא בזמנא חדא ועל דא אנן משתדלין למהוי עמהון חברים ויסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא בזמנא חדא

הקדשה שבסוף היא תרגום כמו שבארנו וזה אפילו יחיד יוכל לומר אותה אותם דברי התרגום אבל דברי לשון הקדש של הקדשה אינם אלא בעשרה כי השכינה מתחברת עם לשון הקדש ולכל קדושה שהשכינה באה אין זה אלא בעשרה שכתוב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו׳ בני ישראל הם לשון הקדש ודאי ולא שאר עמים שיש להם לשון אחרת.

קדושה די בסופא איהי תרגום כמה דאוקימנא ודא אפילו יחיד יכיל לומר לה אינון מלי דתרגום אבל מלין דלשון הקדש דקדושה לאו אינון אלא בעשרה בגין דלשון הקדש שכינתא מתחברא בהדיה ובכל קדושה דשכינתא אתיא לאו איהי אלא בעשרה דכתיב (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו׳ בני ישראל אינון לשון הקדש ודאי ולא שאר עמין דאית לון לישן אחרא

ואם תאמר הרי הקדשה של הקדיש שהיא תרגום למה אינה ביחיד בא וראה קדושה זו אינה כשאר הקדשות שהם משלשים אבל קדושה זו היא עולה בכל הצדדים למעלה ולמטה ולכל צדדי

ואי תימא הא קדושתא דקדיש דאיהו תרגום אמאי לאו איהו ביחיד תא חזי קדושתא דא לאו איהו כשאר קדושאן דאינון משלשין אבל קדושתא דא איהי סלקא בכל סטרין לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא ותברא מנעולין[122] וגושפנקן דפרזלא

[122] עי׳ שעה״כ טו ע״ג: הנה הקדיש נתקן בלשון תרגום וכנז׳ בזוהר פ׳ תרומה וז״ל דאיהו מתבר שלשלאין דפרזלא כו׳, והענין הוא במה שהודעתיך בשער המצות בפרשת ואתחנן (לו ע״א) איך התרגום ה״ס אחוריים דקדושה, והוא קדוש(ה) ג״כ, אלא שהחיצונים יונקים משם. וכבר נתבאר שהקדיש נתקן להעלות את העולמות למעלה ממדרגתם, כגון העשיה ביצירה וכיוצא. והנה אנו מתייראים פן ח״ו ע״י עליית העולמות יעלו גם (הקליפות) [החיצוניות] עמהם, (ויתאחזו בהם ויינקו שפע מהם), ולכן נתקן בלשון תרגום, דאיהו לישנא דלא משתמע למלאכין עלאין, כנז׳ בזוהר פ׳ נח (דף עח ע״ב) ובפ׳ לך לך (דף פט ע״א). והטעם הוא לפי

האמונה ושוברת מנעולים וחותמות של ברזל וקלפות רעות (וזהו השבח שמתעלה בו כבוד הקדוש ברוך הוא יותר משבח אחר והתעלות זו יתרה מהכל למה משום שהוא גורם להרפות את הצד האחר ולהעבירו) להעלות את כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל ואנו רוצים לומר אותה בלשון של הצד האחר ולהשיב בכח חזק אמן יהא שמיה רבא מברך כדי שישתבר כחו של הצד האחר ויתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל וכשנשבר בקדשה זו כחו של הצד האחר הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו ונזכר לבניו ונזכר לשמו ומשום שהקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו בקדשה הזו אינה אלא בעשרה.

ובלשון זו על כרחו של הצד האחר הוא נכפה ונשבר כחו ומתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא ושובר מנעולים וחותמות ושלשלאות חזקות וקלפות רעות ונזכר הקדוש ברוך הוא את שמו ואת בניו אשריהם העם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה לזכות בה לעולם הבא.

אמר רבי שמעון לחברים אשריכם לעולם הבא וכיון שהתחלנו בדברים של כתר המלכות העליונה אומר אני בשבילכם (בתוככם) והקדוש ברוך הוא יתן לכם שכר באותו העולם ואותו הבל פיכם יתעלה למעלה כאלו אתם המעוררים את הדברים הללו.

פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת פסוק זה הוא

וקליפין בישין (ס״א ודא איהו שבחא דאסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא מאי טעמא בגין דאיהו לאתכפייא סטרא אחרא ולאסתלקא) לאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא על כלא ואנן בעינן למימר לה בלישנא דסטרא אחרא ולאתבא בחילא תקיף אמן יהא שמיה רבא מברך בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא ויסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא וכד אתבר בקדושתא דא חילא דסטרא אחרא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואדכר לבנוי ואדכר לשמיה ובגין דקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בקדושתא דא לאו איהי אלא בעשרה

ובלישנא דא על כרחיה דסטרא אחרא אתכפיא ואתתבר חיליה ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא ותבר מנעולין וגושפנקן ושלשלאן תקיפין וקליפין בישין ואדכר קודשא בריך הוא לשמיה ולבנוי זכאין אינון עמא קדישא דקודשא בריך הוא יהב לן אורייתא קדישא למזכי בה לעלמא דאתי

אמר רבי שמעון לחברייא זכאין אתון לעלמא דאתי וכיון דשרינן מלין דכתרא[123] דמלכותא עלאה אימא אנא בגינייכו (נ״א בגווייכו) וקודשא בריך הוא יהיב לכון אגרא בההוא עלמא וההוא הבל דפומייכו[124] יסתלק לעילא כאילו אתון מתערין מלין אלין

פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת האי קרא איהו לסטרא עלאה[125] ואיהו

שהם מצד הפנים, והם מדברים בלשון הקדש שהוא בחינת הפנים. אך (הקליפות הם נאחזים באחוריים והם) [החיצונים שיונקין מן האחוריים לכן הם] מבינים בלשון תרגום שהוא אחוריים, ובהיותינו אומרים השבח הגדול והקדוש הזה של הקדיש בלשון תרגום שהם מבינים אותו, אז הם נכנעים ואינם עולים למעלה [עם העולמות]. והנה הקליפות הם [י״א בחי׳] כולם נמשכים מסוד י״א סממני הקטרת, שהם סוד עשתי עשרה יריעות עזים, אשר סודם הם שני אותיות אחרונות דשם הויה, שהם ו״ה, שהם בגימ׳ י״א. והענין הוא במה שהודעתיך, כי י״א סמנים הם אחוריים שלמעלה שירדו בעת מיתת המלכים וביטולם, וירדו אחוריים דאו״א במקום זו״ן, שהם ז״ס האחרונות, וגם הם בחינת שני אותיות ו״ה הנז׳ של שם הויה. ואלו האחוריים נכללין בכלל זו״ן, ולכן תמצא כי אין שום פגם תחתון מגיע אלא בזו״ן ולא באו״א, ולכן תקנו י״א אותיות בשני תיבות יתגדל ויתקדש כנגד הי״א הנז׳. עוד ירצה, כי כבר ביארנו, כי יתגדל ויתקדש יש בהם אחת עשרה אותיות כנגד י״א סממני הקטרת וכו׳. והנה כוונת הקדיש הוא לסלק ולהסיר אותו הרוחניות שהם הי״א סממנים משם, וזה נעשה ע״י (העלאת) [שאנחנו מעלים] ב׳ אותיות ו״ה עד או״א, שהם י״ה, ואז יתחברו עמהם, ועי״כ יתבטלו הקליפות. וזמ״ש יתגדל ויתקדש שמיה רבא, פי׳ כי השם של י״ה, הרמוז במלת שמיה, ר״ל שם י״ה, שהם או״א, יהיו שם י״ה רבא, וזה ע״י שנתחברו עם שני אותיות אחרונות ו״ה, ועי״כ יהיה השם גדול ושלם, כי בעוד שהאותיות אלו נפרדות זו מזו ח״ו, אין השם שלם וגדול, ע״כ. ובזה מובן לשון זה ״מלין דכתרא וכו״ (מ״מ).

[123] פי׳ מלין שעושים כתר למלכות דאצילות (מ״מ).

[124] לפומי (מ״מ).

[125] לפרש כל מתכות אלו בקדש, ויהיה זהב בגבורה וכסף בחסד כדמסיק (אור יקר). פי׳ כפי הסוד (מ״מ).

לצד עליון והוא לצד תחתון הוא לצד עליון בצד הקדושה והוא לצד תחתון בצד האחר בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם התחיל לברא מצד הכסף שהוא לימין משום שאותו כסף היה מלמעלה ובמעשה המשכן שהוא כמו שלו התחיל מצד שמאל ואחר כך מצד ימין משום שהמשכן היה מצד שמאל ולכן התחיל כאן מצד משמאל ושם מצד ימין וזאת התרומה וגו׳.

וכתוב ערב ובוקר וצהרים וגו׳ פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל כאן עדן ועדנים הוא של תפלת כל היום והחברים התעוררו בשלשת הזמנים הללו ערב זוהי אספקלריה שלא מאירה ובוקר זוהי אספקלריה המאירה וצהרים (אין זה מקום שנקרא חשך אלא הוא מקום שעומד בין זה לזה אבל הזמן של תפלת מנחה) מקום שהוא נקרא חשך שאחוז בערב ועומד זה עם זה.

ומה שנאמר צהרים שהוא תקף חזק השמש הוא נקט בלשון מעלה וכך היא הדרך לאיש שחר

קוראים לו לבן ונקט לשון מעלה ולפעמים קוראים ללבן שחר שכתוב כי אשה כשית לקח (עמוס ט) הלוא כבני כשיים אתם לי וגו׳.

לסטרא תתאה[126] איהו לסטרא עלאה בסטרא דקדושה ואיהו לסטרא תתאה בסטרא אחרא[127] תא חזי כד ברא קודשא בריך[128] הוא עלמא[129] שארי למברי מסטרא דכספא[130] דאיהו ימינא[131] בגין דההוא כספא הוה מלעילא ובעובדא דמשכנא[132] דאיהו כגוונא דיליה שארי מסטרא דשמאלא[133] ולבתר מסטרא דימינא בגין דמשכנא מסטרא דשמאלא הוה ועל דא שארי הכא מסטרא דשמאלא והתם מסטרא דימינא וזאת התרומה וגו׳[134]

וכתיב (תהלים נה יח) ערב ובקר וצהרים וגו׳ האי קרא אוקמוה ואתמר אבל הכא עדן עדנין הוא דצלותא דכל יומא וחברייא אתערו בהני תלת זמנין ערב דא היא אספקלריאה דלא נהרא ובקר דא היא אספקלריאה דנהרא וצהרים (ולאו האי אתר דאקרי חשך אלא אתר איהו דקיימא בין האי להאי אבל זמנא דצלותא דמנחה)[135] אתר דאתקרי חשך איהו דאחיד בערב[136] וקיימא דא עם דא

מה דאתמר צהרים דאיהו תוקפא דשמשא לישנא מעליא נקט והכי איהו ארחא לבר נש אוכם

קל/א

קראן ליה חוור ולישנא מעליא נקט ולזמנין לחוור קראן ליה אוכם דכתיב (במדבר יב א) כי אשה כושית לקח (עמוס ט ז) הלא כבני כושיים אתם לי וגו׳

---

[126] ויפרש זהב בחוץ וכסף בחוץ, ומצד עולם הרוחני הקודש הכסף יפה מן הזהב, שהזהב בגבורה וכסף בחסד והכסף קודם, אמנם מצד עולם זה הגשמי החצון גובר בו דהיינו החמדה, ולכך הזהב משובח מן הכסף ולזה יתבאר הכתוב בב׳ דרכים, אם נתחיל מלמעלה מחסד ודאי שהוא כסף עליון (אור יקר). כפי הפשט (מ״מ).

[127] פי׳ בצד אחר, דהיינו הפשט, שהוא לבד מן הסוד (מ״מ).

[128] בינה (מ״מ).

[129] ז״א (מ״מ).

[130] פי׳ כי הז״א מתחיל מחסד (מ״מ).

[131] היינו אמרתי עולם חסד יבנה, וכסף זה הוא חסד העליון המשובח מן הזהב, ולכך יגביר הימין על שמאל, וחסד גובר על הגבורה, אמנם המשכן נברא ממטה למעלה, א״כ נתחילה מעולם החמדה שהוא עולם גשמי זה, ומשם אנו עולים למעלה, שממעשה העולם החומרי הזה אנו עושים מעשים להלביש המצות הרוחניות כגון ציצית בצמרו הגשמי נאסוף ונעשה את תבואת מצותנו הרוחניות הקדושות, וכן כל שאר מעשה המצות, ואף כאן במשכן התחלנו ממטה למעלה, כי הקב״ה שהוא רוחני מתחיל הועלם ממנו, והוא יורד לכך אין שם יצר הרע, ולא חמדה, ועולם חסד כסף יבנה ויקדים אל הזהב, אמנם אנו התחתונים המשוקעים בחומר ובקלי׳ אנו מתחילין בניין עולם ממנו ממטה למעלה, ובעולם זה שאנו בו, כח החמדה והחצוני הטמא גובר ומגביר שמאל על ימין, וזהב חצוני גשמי גובר על כסף חצונית גשמית (אור יקר).

[132] פי׳ מלכות (מ״מ).

[133] פי׳ כי המלכות בניינה מהגבורות ואח״כ מקבלת החסדים והם סוד התכוננותה בסוד והוכן בחסד כסא (מ״מ).

[134] פי׳ מביא ראיה מפסוק זה שהתחיל מזהב ואח״כ כסף שהתרומה היה מלכות (מ״מ).

[135] נמחק במ״מ.

[136] ר״ל שהצהרים היא גבורה שאחוזה עם המלכות הנקרא ערב (מ״מ).

ערב זה תפלת ערבית ומשום שבערב הזה מתערב הצד האחר שמחשיך את אורו ושולט בלילה שמו לו רשות ואין לו זמן קבוע אמורים ופרדים מתאכלים בזמן הזה ומכאן נזונים כמה קבוצות של שרים שיוצאים ושולטים בלילה.

ואם תאמר אם כך הרי שנינו שכל אותם בעלי הצד האחר של רוח הטמאה לא שולטים בארץ הקדושה והרי מעוררים אותם ישראל בזה ואסור לעוררם לשרות על הארץ הקדושה.

אלא בלילה אותו העשן עולה ולא עולה כמו שבוקרבן אחר שהיה העשן עולה בדרך ישר וכאן היה עולה אותו עשן לנקב אחד של הצפון ששם כל מדורים של רוחות רעות וכיון שאותו עשן עולה ומעקם דרך לאותו צד כולם היו נזונים ועומדים ונכנסים למקומם ולא היו יוצאים ושולטים בעולם.

ממנה אחד עומד לאותו הצד של אותו נקב שבצפון בכל אותם קבוצות של שרים ושמו סנגירי"א ובשעה שאותו עשן מעקם דרכו ועולה הממונה הזה

ערב דא צלותא דערבית[137] ובגין דבערב דא אתערב ביה סטרא אחרא[138] דחשיך נהוריה ושלטא בליליא שוו ליה רשות[139] ולית ליה זמן קבע אמורין ופדרין[140] מתאכלין בהאי זמנא ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין[141] דנפקין ושלטין בליליא

ואי תימא אי הכי הא תנינן דכל אינון מארי סטרא אחרא דרוח מסאבא לא שלטי בארעא קדישא והא מתערי לון ישראל בהאי ואסיר לאתערא לון לשריא על ארעא קדישא

אלא בליליא ההוא תננא סליק ולא סליק כגוונא דקרבנא אחרא דהוה סליק תננא בארח מישר והכא הוה סליק ההוא תננא לחד נוקבא דצפון[142] דתמן כל מדורין דרוחין בישין וכיון דההוא תננא סליק ועקים ארח[143] להההוא סטרא כלהו הוו מתזנין[144] וקיימין ועאלין בדוכתייהו ולא הוו נפקין ושלטין בעלמא

חד ממנא קיימא להההוא סטרא על ההוא נוקבא דצפון[145] בכל אינון חבילי טהירין סנגירי"א שמיה[146] ובשעתא דההוא תננא עקים ארחיה וסליק האי

---

[137] היא המלכות והיא שולטת בלילה והנהגתה בחצונים וסוד ההנהגה היא מתלבשת למטה (אור יקר).

[138] ונודע שכל מקום שהם מתדבקים אור זכר העליון מסתלק ואור הלבנה מתמעטת (אור יקר).

[139] כי לא היה ראוי להתפלל ולייחד כדי שלא יהנו החצונים מהיחוד, לזה אנו עושים תחבולה שלא יהיה לה שעה קבועה ידועה, כדי שלא יהיו החצונים באים אל מקום הקבוע לינק אלא עראי, בטרם יבינו סירותיכם אטד נעשה מה שנעשה. ואין לפרש שוי ליה רשות כפשוטו, רצה מתפלל רצה אין מתפלל, שכיון שהחצונים שם, היה ראוי שלא יתפלל, ויהיה אסור להתפלל, ולמה רשות. אלא כדפי' ניחא לי, והיינו דמפרש "שוי ליה רשות ולית ליה זמן קבוע" שלא יבואו אל הקבוע כחמור אל האבוס, והיינו שזמנה כל הלילה, כדי שלא יהיה לחצוני שעה קבועה. ועוד אפשר לומר, שאם היה לו זמן קבוע, היו אוכלים ונהנים מקרבן קבוע יחוד גמור, אמנם עתה שאין לה זמן קבוע, אינם אוכלים מקרבן וייחוד קבוע, לכך הם נהנים מהמותר, שאין חק קבוע להם למזון מאת המלך, לכך מבחר היחוד נוטלים ישראל, ודחיית המותר נוטלים הם, שאין להם קביעות אלא נוטלין עראי מה שיזדמן (אור יקר).

[140] עי' לקמן רלט ע"ב ועי' ח"ג רכד סע"א ברע"מ (לש"ו).

[141] מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, ועי' לקמן קמא ע"א, וכן בזו"ח צו ע"ג, וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה"ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב]. (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

[142] המזבח היא מדת המלכות, מכוון למטה כנגד היכל לבנת הספיר אורח ישר, ונכנס ועולה ומוריד שפע לכל הקדושים דרך ישר, אמנם בלילה "ההוא תננא סליק לחד נוקבא" מורה על המלכות מזבח מלכות, שהיא משפעת לחצונים, ומטה השפעתה לצד הצפון, אמנם דווקא מהמותר, שאם לא תאמר כן, אלא שכל עצם ההשפעה אליהם, א"כ היה ראוי לאסור לנו תפלת ערבית שהוא יחוד, אלא שבלי ספק כהנים נכנסים לאכול בתרומתן, וחלק גדול נתן שם לחצונים (אור יקר).

[143] וא"ת מי מכניסנו בתגר זה לפרנס החצונים, לזה אמר "וכיון דההוא תננא וכו'" א"כ ראוי לנו לעשותו לערב החצונים שלא יתפשטו בעולם, מפני שהם מתעסקין באכילת חלקם, ואינם פנויים להתפשט להשחית, והיינו נחת רוח לשכינה, למעט נעירת החמורים וצעקת הכלבים לפניה (אור יקר). עי' יומא סוף פרק א' ועי' זהר ח"ג לב ע"ב (לש"ו).

[144] העשן של הקרבנות ניזון מהם קליפת נוגה, כי משם נפש הבהמית דישראל ובהמות טהורות (רח"ו).

[145] היינו למטה מהיכל לבנת הספיר, שם לפתח לצד צפון חטאת רובץ, והוא מדור החצונים והוא הנק' נוקבא דתהומא רבא (אור יקר).

[146] על שם שהוא מלמד סניגוריא על החצונים לתבוע מזונם, והוא ראש לכולם. ואפשר היה לומר שהוא מלמד סניגוריא על ישראל, כשנותנים לו מזון, כענין שעיר לעזאזל (אור יקר).

וששים אלף רבוא מחנות אחרות כולם מתעתדים לקבלו ולהזון ממנו ועומדים באותו נקב ונכנסים בפתח אחד שנקרא קרי וזהו סוד הכתוב ואם תלכו עמי קרי וגו' וכתוב והלכתי עמכם בחמת קרי באותו רגז היוצא מהפתח של קרי.

ואלו הם שמשוטטים בלילה ובשעה שהנשמות יוצאות לעלות להראות למעלה הם יוצאים ומקטרגים בהם ולא יכולים לעלות ולהראות למעלה פרט לאותם חסידים קדושים עליונים שהם בוקעים רקיעים ואוירים ועולים וקבוצות השרים הללו יוצאים ומודיעים דברים כוזבים לבני אדם ונראים להם בדמיות אחרות וצוחקים עליהם עד ששופכים זרע ונקראים בעלי קרי משום שאותם שיוצאים מפתח הקרי גרמו להם ובשעה שמתאכלים אמורים ופדרים אותו עשן היה מרוה אותם וזן אותם כפי כבודם כך מזונם מה שראוי להם ובזה לא יצאו ולא משוטטים בארץ הקדושה.

ערב כמו שנאמר וגם ערב רב עלה אתם שכל אותן קבוצות שרים מתערבים בשלטון הלילה ולכן לא שמו את תפלת ערבית חובה שאין מי שיכול לתקנה כמו יעקב שהוא היה בעל (מטהר) המשכן ומתקן אותו כראוי.

ואף על גב שהיא רשות תפלה זו היא כדי להגן עלינו מתוך פחד בלילות מתוך פחד של כמה צדדים של הגיהנם שהרי באותה שעה טורדים את הרשעים בגיהנם על כל אחד שנים מאשר ביום ולכן מקדימים ישראל לומר "והוא רחום" שהוא משום פחד הגיהנם ולא דין

ממנא ושתין אלף רבוא[147] משריין אחרנין כלהו מתעתדן לקבלא ליה ולאתזנא מניה וקיימין בההוא נוקבא ועאלין בחד פתחא דאקרי קרי ודא איהו רזא דכתיב (ויקרא כו כח) ואם תלכו עמי קרי וגו' וכתיב (&) והלכתי עמכם בחמת קרי בההוא רוגזא דנפיק מפתחא דקרי[148]

ואלין אינון דמשטטי בליליא ובשעתא דנשמתין נפקין[149] מפתחא לאתחזאה לעילא אינון נפקין ומקטרגן לון[150] ולא יכלין לסלקא ולאתחזאה לעילא בר אינון חסידי קדישין עליונים דאינון בקעין רקיעים ואוירים וסלקין ואלין חבילי טהירין נפקין ומודיעין מלין כדיבין לבני נשא ואתחזיין לון בדיוקנין אחרנין וחייכאן בהו עד דאושדין זרעא ואקרון מאריהון דקרי בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי גרמי לון ובשעתא דמתאכלי אמורין ופדרין ההוא תננא הוי רוי לון וזן לון כפום יקרא דלהון הכי מזונא דלהון מה דאתחזי לון ובהאי לא נפקן ולא משטטי בארעא קדישא

ערב כמה דאת אמר (שמות יב לח) וגם ערב רב עלה אתם דכל אינון חבילי טהירין אינון מתערבי בשולטנו דליליא ועל דא לא שויוהא חובא לצלותא דערבית דלית מאן דיכיל לאתקנא לה כיעקב דאיהו הוה מארי (מדכי) משכנא ומתקן ליה כדקא יאות

ואף על גב דאיהו רשו צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות[151] מגו פחד דכמה סטרין דגיהנם[152] דהא בההיא שעתא טרדי לחייבי בגיהנם על חד תרין מבימא ובגין כך מקדמי ישראל למימר והוא רחום דאיהו בגין פחד דגיהנם ובשבת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם ולא דינא

---

[147] היינו גם את זה לעומת זה עשה האלהים הם עשר קליפין, דא שם סניגוריא תחת תשעה, דהיינו שתין ששה, אלף א' רבוא א', כדפי' בקדש שיוכללו בששים הם ובהם כנגד ו"ק, ויכללו באלף כנגד הבינה, ויוכללו ברבוא כנגד החכמה, ובאים למטה מדרגה העשירית אשר להם, היא פתחא דקרי ודאי, שהם נקבות המחטיאים זכרי בני אדם בקרי, שהם נהנים בו כאשר יתבאר, בענין שהכל כנגד הקדושה, גם את זה לעומת זה עשה האלהים (אור יקר).

[148] דהיינו ח"ו שיתפשטו אלו בעולם להזיק, ולא אמר בקרי אלא בחמת קרי, כי הפתח נקרא קרי, ודרך אותו פתח יוצאים בעלי חימה, והם נקראים חמת קרי (אור יקר).

[149] נפקין מבני אדם הישנים על מטתם (אור יקר).

[150] בעונותיהם ממש, שהם נעשים סרכא לנשמה שלא תעלה, ואפילו שלא יהיה אלא הרהור מחטיאים אותו בקרי, ומיד הנשמה נפגמת ואינה עולה למעלה, ונעשים מחיצות שלא תעלה (אור יקר).

[151] פי' כשעולים הנשמות בלילה, מקטרגים עליהם המלאכים, ולכך אנו מתפללים שומר את עמו ישראל לעד אמן, פחד דכמה סטרין המזיקין והמקטרגים המצוים בלילה להזיק היוצא חוץ לבית, לכך אנו אומרים ושמור צאתנו ובואנו (מ"מ).

[152] לכך אנו אומרים, והוא רחום, והשלשה פעמים פחד שהזכיר כאן הם הג' דלקמן (מ"מ).

אחר אסור לעוררו שנראה שהרי אין לו רשות לשבת להעביר את הדין מהעולם.

ופחד של קטרוג הנשמות כשרוצות לעלות למעלה כדי להראות לפני רבונם ולכן אנו מקדימים "שומר את עמו ישראל לעד אמן" פחד של כמה מזיקים וקטרוגים שנמצאים בלילה ויש להם רשות להזיק למי שיוצא החוצה משער ביתו ולכן אנו מקדימים "ושמר צאתנו ובאנו".

ועל כל זה מתוך פחד של כל זה אנו מפקידים הגופות הרוחות והנשמות למלכות העליונה ששלטון הכל בידיה ועל זה תפלת ערבית בכל לילה ולילה עתה שקרבנות ומזבחות לא נמצאו אנו עושים כל התקונים שאנו עושים על הסוד הזה.

בחצות הלילה כשמתעוררת רוח צפון מכה בכל אותם מדורי הרוחות הרעות ושובר אחד (סלע חזק) את הצד האחר ונכנס ומשוטט למעלה ומטה וכל אותן

קבוצות של מחבלים נכנסות למקומן ונשבר כחן ולא שולטות ואז הקדוש ברוך הוא נכנס להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן והרי נתבאר.

כשבא הבוקר אור הנר ששלט בלילה נגנז מלפני אור היום ואז הבוקר שולט ומעבר שלטונו של הערב (ואז) הבוקר הזה הוא בוקר של אור ראשון הבוקר הזה משלים טוב לכל העולמים ממנו נזונים עליונים ותחתונים זה משקה את הגן זוהי שמירה של כל העולם כאן הסוד ליודעי מדין מי שרוצה לצאת לדרך יקום בנגה וישגיח בהתבוננות לפי שעה לצד מזרח ויראה כמראה אותיות שמכות ברקיע זו עולה וזו יורדת ואלה הם התנוצצות האותיות שנבראו בהם שמים וארץ.

אחרא אסיר לאתערא ליה דאתחזי דהא לית רשו לשבת לאעברא דינא מעלמא

ופחד[153] דקטרוגא דנשמתין כד בעאן לסלקא לעילא לאתחזאה קמי מאריהון ובגין כך אנן מקדימים שומר את עמו ישראל לעד אמן פחד דכמה מזיקין וקטרוגין דמשתכחי בליליא ואית לון רשו לנזקא למאן דנפיק מתרע ביתיה לבר ובגין כך אנן מקדימים ושמור צאתנו ובואנו

ועם כל דא מנו דחילו דכל דא אנן מפקידינן גופין רוחין ונשמתין למלכותא עלאה די שולטנו דכלא בידהא ועל דא צלותא דערבית בכל ליליא ולילא השתא דקרבנין ומדבחן לא אשתכחו אנן עבדינן כל תקונין דאנן עבדין על רזא דנא

בפלגו ליליא כד רוח צפון אתער בטש בכל אינון מדורין דרוחין בישין ותבר חד (טינרא תקיפא[154]) סטרא אחרא ועאל ושאט לעילא ותתא וכל אינון

קל/ב

חבילי טהירין עיילין לדוכתייהו ואתבר חילייהו ולא שלטין וכדין קודשא בריך הוא עאל לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן והא אתמר

כד אתי צפרא נהורא דשרגא דשלטא בליליא אתגניז מקמי נהורא דיממא כדין בקר שלטא[155] ואתעבר שולטנו דערב (וכדין) האי בקר איהו בקר דאור קדמאה[156] האי בקר אשלים טיבו לעלמין כלהו מניה אתזנו עלאין ותתאין האי אשקי לגנתא[157] האי איהו נטירו דכל עלמא הכא רזא לידעי מדין מאן דבעי למיפק[158] לארחא יקום בנגהא[159] וישגח באסתכלותא לפום שעתא לסטר מזרח ויחמי כחיזו

---

153 פחד (מ"מ).

154 סטרא אחרא (רח"ו במ"מ).

155 יסוד (מ"מ).

156 פי' יסוד, שבו טיפת החסדים הנקרא אור (מ"מ).

157 פי' מלכות (מ"מ).

158 לפי הנראה מלעיל נז ע"א שהרב זלה"ה סימן אותו בכאן, לומר שאין סגולת זה הסוד אלא למי שהשכים קודם לאור הבוקר וזכה ליהנות מזווג הלילה, וז"ל שם, בשעתא דנהיר צפרא משכין עליה חד חוטא דחסד מסתכל ברקיעא שריא עליה נהירו דחכמתא וכו' (רמ"ז).

159 ר"ל יקום מתלמודו ויצא לחוץ להסתכל לסטר מזרח, שה"ס הזעיר בהאירו מאור המוחין (רמ"ז).

אם הוא יודע בסוד אותן האותיות שהם סוד השם הקדוש של ארבעים ושתים אותיות ויזכירן כראוי ברצון הלב יראה תוך אור הנגה של הרקיע שש יודי״ם שלש לצד ימין ושלש לצד שמאל ושלש ווי״ם שעולות ויורדות ונוצצות ברקיע והן האותיות של ברכת כהנים ואז יתפלל תפלתו ויצא לדרך ודאי שכינה מקדימה עמו אשרי חלקו.

כשבא הבוקר הזה עמוד אחד נעוץ בצד דרום לתוך מתיחת הרקיע שעל גבי הגן חוץ מאותו עמוד שנעוץ באמצע הגן ועמוד זה מאיר באור של שלשה צבעים מרקם בארגמן באותו העמוד קיים ענף אחד ובאותו ענף נזדמנו שלש צפרים מתעוררות צפצוף לשבח.

דאתוון[160] דבטשי ברקיעא דא סליק ודא נחית[161] ואלין אינון נציצו דאתוון דאתברון בהו שמיא וארעא[162]

אי איהו ידע[163] ברזא דאינון אתוון דאינון רזא דשמא קדישא דארבעין ותרין אתוון[164] וידכר לון כדקא חזי ברעותא דלבא יחמי גו נהירו דנגהא דרקיעא שית יודי״ן[165] תלת לסטר ימינא ותלת לסטר שמאלא ותלת ווי״ן[166] דסלקין ונחתין ונצצי ברקיעא ואינון אתוון דברכת כהנים[167] וכדין יצלי צלותיה ויפוק לארחא ודאי שכינתא אקדימת עמיה זכאה חולקיה

כד אתי האי בקר[168] עמודא חד נעיץ בסטר דרום[169] לגו מתיחו דרקיעא[170] דעל גנתא בר מההוא עמודא דאיהו נעיץ באמצעו דגנתא ועמודא דא איהו נהיר בנהירו דתלת גווני[171] מרקמא דארגוונא בההוא עמודא קיימא ענפא חדא[172] בההוא ענפא אתעתדו תלת צפרין[173] מתערין צפצופא לשבחא

---

[160] נראה שיובן במ״ש בשער התפילין שבלילה מסתלקים המוחין מראש זעיר ושל ראש רחל מתעלמים בתוך זעיר בסוד (שיה״ש ח ו) שימני כחותם על לבך, ובתחילת אור הבקר שעולה כתר רחל מן הבריאה המעוררת הרשימו של מוחיה ומושכו מתוכיות זעיר להיות לה לתפלין על ראשה, ואז גם הוא מושך מלמעלה רשימו של מוחין, וזהו ענין חיזו דאתוון, פי׳ הרשימו שלהן (רמ״ז).

[161] פי׳ כי רושם של רחל נקרא סליק, מפני שהיא עולה וגם שכל אורותיה ה״ס אור חוזר. ״ודא נחית״, אורות זעיר היורדים מלמעלה לתוך ראשו שכולם אור ישר (רמ״ז).

[162] כי סוד התפילין הוא אור המוחין שהם אותיות הפרשיות (נ״א השרשיות. נ״א הפרטיות) והשמות שבהם, והם חיי המלך שבהם תלוי מציאת המלכות והיינו שמים וארץ (רמ״ז).

[163] ידוע ליודעים ששרש עיקר התפילין הוא שם אהי״ה, ביו בסוד ארבעה בתים שלהם, בין בסוד כ״א אזכרות שבהם, ובין שתי התפלות, הוו להו מ״ב. וגם נודע כי שם מ״ב הוא בראש כנזכר בכוונת ודברת ב״ם (רמ״ז).

[164] שהם שורשו, וקיימא לן שבכל בקר מתעורר ומאיר שם אבגית״ץ בסוד עולת תמיד, והוא מילוי יסו״ד יו״ד סמ״ך ו״ו דל״ת, שכן היסוד סודו בקר. וזהו לפי דעתי סוד חוט של חסד, ור״ל אור החסד הכלול ביסוד שה״ס חוט ו׳ זעירא, וגם הוא קצה חוט השדרה המסתעף בכל הגוף שבו מתחלק שם מ״ב בגג״ת נהי״ם, ולכן כשיזכירהו בכוונה יאיר אור הדעת בכל קו האמצעי. ונלע״ד שה״ס הארה מיסוד אבא המאיר בזעיר באמצעו, והוא אור השמש, ובו סוד ברכת כהנים. ולכן בהתחיל הבקר מתנוצצים זהרי אור אבא להאיר בקו האמצעי דזעיר, וה״ס היודין מאבא והווין בז״א. וי״ל שה״ס ג׳ אלפין דמ״ה שבדעת ת״ת ויסוד דזעיר כידוע מדרוש הצרעת, והם בציור יו״י. שית יודין, לשני הצדדים, ותלת ווין, והם בגי׳ ג׳ הויות בסוד חב״ד המאירים בקו האמצעי. וי״ל על דרוש זה פסוק (משלי ד, יח) וארח צדיקים כאור נגה, שהוא אור הבקר מיסוד, הולך ואור וגו׳, שה״ס גדלות זעיר, וזהו נכון היום (רמ״ז).

[165] פי׳ יברכך יהו״ה ר״ת ב׳ יודי״ן, וכן יאר יהו״ה, וכן ישא יהו״ה, הם שית יודי״ן. תלת ווי״ן וישמרך ויחנך וישם (מ״מ).

[166] כי הם מכריעים (רח״ו).

[167] שית יודין של (במדבר ו כד-כו) י׳ברכך ה׳ י׳אר ה׳ י׳שא ה׳, תלת ווין ו׳ישמרך ו׳יחונך ו׳ישם, ואע״ג דיש עוד כמה ווין ויודין, י״ל דאלו הם מיוחדים שהם בראש התיבה. ועוד אלו הן אותיות העיקריות, כי ג׳ יודין דחסד ימין הן דג׳ הויות וג׳ אחרות. וגם ג׳ ווין הן דו׳ הטבות של עיקר הברכה, הלא הן ברכה של יברכך ושמירה של ישמרך הארה מן יאר וחנינה מן ויחונך נשיאות פנים מן ישא ושימת שלום מן וישם לך שלום (רמ״ז).

[168] הוא זווג קדרותא דצפרא א״נ עמוד ענן דחסד (רח״ו).

[169] הוא בחי׳ יסוד שבגן ויש בו טיפת החסדים, ולכן אמר בסטר דרום (מ״מ).

[170] פי׳ רקיע הוא ת״ת, והיסוד מחובר עם הת״ת (מ״מ).

[171] פי׳ הארת חג״ת שמאירים ביסוד (מ״מ).

[172] פי׳ מלכות שבגן (מ״מ).

[173] אכתריא״ל מטטרו״ן סנדלפו״ן כל א׳ נקרא עוף (רח״ו).

פתח אחד ואמר הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' פותח השני ואומר יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם פותח השלישי ואומר ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה' אז הכרוז מקדים וקורא הזדמנו קדושים עליונים אותם המשבחים את רבונם התתקנו לשבח היום ואז נפרדים היום מהלילה אשרי חלקו של מי שקם בבוקר מתוך תשבחתה של תורה שלמד בלילה באותו זמן של תפלת הבוקר.

כתוב אמר שמר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שבו אתיו פסוק זה פרשוהו על גלות ישראל שיושבים בתוך בני שעיר וישראל אומרים לקדוש ברוך הוא שמר מה מלילה מה יהיה עלינו מהגלות הזו שדומה לחשכת הלילה מה כתוב אמר שמר זה הקדוש ברוך הוא אתא בוקר כבר הארתי לך בגלות מצרים והעליתי אתכם וקרבתיכם לעבודתי ונתתי לכם תורה כדי שתזכו לחיי עולם עזבתם תורתי וגם לילה הכנסתיכם לגלות (בבל והעליתיכם עזבתם תורתי כמקדם והכנסתי אתכם לגלות) כמקדם אם תבעיון בעיו כמו שנאמר (שם לד) דרשו מעל ספר ה' וקראו ושם תמצאו במה תלויה גלותכם וגאלתכם וכשתבעיון בה היא תאמר ותכריז לפניכם שבו אתיו שובו בתשובה שלימה ומיד אתיו וקרבו אלי (ובסוד הפסוק הזה).

ובפסוק זה כתוב משא דומה וסוד זה בשש דרגות של נבואה (בחמש דרכים) נאמר לנביאים במחז"ה בחזו"ן בחזיו"ן בחזו"ת בדב"ר במש"א וכל החמש כולן

פתח חד ואמר (תהלים קיג א) הללויה הללו עבדי יהו"ה הללו את שם יהו"ה פתח תניינא ואמר יהי שם יהו"ה מבורך מעתה ועד עולם פתח תליתאה ואמר ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יהו"ה כדין כרוזא קדים וקרי אתעתדו קדישי עליונין אינון דמשבחן למאריהון אתתקנו בשבחא דיממא כדין אתפרשון יממא מן ליליא זכאה חולקיה מאן דקם בצפרא מגו תושבחתא דאורייתא דלעי בליליא ובההוא זמנא צלותא דצפרא

כתיב (ישעיה כא יב) אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו האי קרא אוקמוה ליה על גלותא דישראל דיתבי גו בני שעיר וישראל אמרי לקודשא בריך הוא שומר מה מלילה מה תהא עלן מן גלותא דא דדמי לחשוכא דליליא מה כתיב (&) אמר שומר דא קודשא בריך הוא אתא בקר כבר נהירנא לכו בגלותא דמצרים[174] ואסיקנא לכו וקריבת יתכון לפולחני ואורייתא יהבית לכון בגין דתזכון לחיי עלמא שבקתון אורייתי וגם לילה אעילנא לכו בגלותא (ס"א דבבל ואסיקנא לכו שבקתון אורייתי כמלקדמין אעילנא לכו בגלותא) כמלקדמין אם תבעיון בעיו כמה דאת אמר (שם לד טז) דרשו מעל ספר יהו"ה וקראו ותמן תשכחון במה תליא גלותא דלכון וגאולה דלכון וכד תבעיון בה היא תימא ותכריז קמייכו שובו אתיו שובו בתשובה שלימתא ומיד אתיו ואקריבו לגבאי

ובהאי קרא[175] (נ"א וברזא דהאי קרא) כתיב (ישעיה כא יא) משא דומה[176] ורזא דא בשית דרגין[177] (בחמשה ארחין) דנבואה אתמר לנביאי[178] במחז"ה[179] בחזו"ן[180] בחזיו"ן[181] בחזו"ת[182] בדב"ר[183]

---

[174] לפולחני במעמד הר סיני (מ"מ).

[175] ובהאי קרא נמחק במ"מ, וגורס את המוסגר.

[176] הטפות של הזווג השלישי [יעקב ולאה אחר חצות]. דע, כי אע"פ שכפי סדר מעלת הזווגים האלו, הטפות של הזווג השלישי, הם גדולים משל הרביעי וחמישי. אמנם לענין תולדותם וביאתם בעה"ז, הם אחרונים שבכל החמשה זווגים, ואלו הם עתידים לבא בדור אחרון, קודם ביאת משיחנו בעהי"ת. ולפי שהם עתידים לבא בגלות זה האחרון, לכן נרמז ביאתם בנבואת ישעיה הנביא ע"ה, בפסוק משא דומה אלי קורא משעיר וגו' (שעה"ג הק' כו).

[177] מרכין (מור יקר).

[178] אולי הם ו' פרקים אשר בנר"ה אתר דנביאי מהימני ינקי מתמן (רח"ו), ונראה כי משא הוא פרק אחרון דהוד שהוא סוד העקב (מ"מ).

[179] גבורה (אור יקר).

[180] חסד (אור יקר).

[181] נצח (אור יקר).

[182] ת"ת (אור יקר).

[183] הוד (אור יקר).

כמי שרואה אחר הכתל אותו האור שמאיר ומהם כמי שרואה אור השמש מתוך עששית אבל משא הוי כאשר מגיע אותו אור בטרח רב ומטריח עליו דבריו שלא יכול להתגלות לו כמו שנאמר לשום את משא כל העם הזה עלי ומשום זה משא.

וכאן משא דומה טרח רב שלא יכול להתגלות והיא נבואה בלחש ועומדת בלחש אלי קרא משעיר כאן לא התגלה מי אמר "אלי קרא משעיר" אם הקדוש ברוך הוא אם נביא נאמן אבל נבואה זו ודאי עומדת בלחש תוך סוד האמונה העליונה ומתוך סוד נסתר אמר הנביא הנאמן שלו היה קורא קול בסוד האמונה ואמר אלי קרא משעיר

כמו שנאמר וזרח משעיר למו ולא כתוב וזרח לשעיר משום שסוד האמונה כך הוא דרגות מתוך דרגות אלה פנימיים מאלה קלפה בתוך קלפה ומח בתוך מח.

והרי בארנו שכתוב והנה רוח סערה באה מן הצפון הרי דרגה אחת ענן גדול הרי דרגה אחרת ואש מתלקחת הרי דרגה שלישית ונגה לו סביב דרגה רביעית ואחר כך ומתוכה כעין החשמל

במש"א[184] וכלהו (חמשה כלהו) כמאן דחמי בתר כותלא ההוא נהירו דנהורא ומנהון כמאן דחמי נהורא דשמשא מגו עששיתא אבל משא הוי כד מטי ההוא נהורא בטורח סגי ואיטרח מלה עלוי דלא יכיל לאתגלייא ליה כמה דאת אמר (במדבר יא יא) לשום את משא כל העם הזה עלי ובגין כך משא

והכא משא דומה טורח סגיאה דלא יכיל לאתגלייא ואיהו נבואה בלחישו וקיימא בלחישו אלי קורא משעיר הכא לא אתגלייא מאן אמר אלי קורא משעיר אי קודשא בריך הוא אי נביאה מהימנא[185] אבל נבואה דא ודאי קיימא בלחישו גו רזא דמהימנותא עלאה ומגו רזא סתימאה נביאה מהימנא אמר דליה הוה קרי קלא דרזא דמהימנותא ואמר אלי קורא משעיר

קלא/א

כמה דאת אמר (דברים לג ב) וזרח משעיר[186] למו ולא כתיב וזרח לשעיר[187] בגין דרזא דמהימנותא הכי[188] איהו דרגין מגו דרגין אלין פנימאין מאלין קליפה גו קליפה ומוחא גו מוחא[189]

והא אוקימנא דכתיב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה באה מן הצפון הא דרגא חד[190] ענן גדול הא דרגא אחרא[191] ואש מתלקחת הא דרגא תליתאה[192]

---

[184] יסוד (אור יקר).

[185] פי' כדמפרש במסקנא (מ"מ).

[186] היינו שאור הקדושה מתלבש בקלי' השעיר (אור יקר).

[187] בפרשת בלק תירץ וזרח לישראל משעיר, שלא קבלו התורה, וכאן מתרץ ע"ד הסוד (מ"מ).

[188] שאינו מתגלה להדיא אלא בסוד לבושו. וגם ישראל שנתנבאו ראו הכבוד מתלבש בסוד לבושו, מדרגות בתוך מדרגות, והעליונה מוח לתחתונה, והתחתונה קלי' לעליונה, ויתלבש אפילו בחצונים כמוח האגוז בתוך קליפתו (אור יקר).

[189] עי' תיקונים (תיקון י"ח לה ע"א), ובספר זוהר הרקיע (דף נ"ו ע"ב – פירוש לדף צה ע"א) וע' מבו"ש (שע"ב ח"ג פ"ח) וע' עוד פ' בראשית (טז ע"א) ותרומה (קלא ע"א) ויקהל (ר"ג ע"א) ופקודי (רלג ע"ב) (דע"ה ח"א ג ע"א). ותוהו ובוהו וחושך ורוח הנאמר בתורה הם שורש הד' יסודות ארמ"ע, ושורש הד' קליפות, שהם צורך להבחירה ולשכר ועונש (דע"ה ח"א עו ע"ד), הג' קליפות דאצילות אש מתלקחת ענן גדול רוח סערה, (ע' פ' תרומה קלא רע"א ובזוהר הרקיע שם ופ' ויקהל רג ע"ב) אשר הם מסבבים להנגה דאצילות. וכבר כתב הרב (בפנימיות וחיצוניות דרוש ח) כי הקליפה דאצילות הגם שבאצילות נחשב זה לטומאה ורע, אך בערך עולם הבריאה הוה הקליפה דאצילות טהרה וטוב (דע"ה ח"ב נב ע"ב). ונודע הוא כי בהעולמות בי"ע ישנו שם מציאות הרע, ונאחז שם בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכל העולה שם באיזה כוונות ויחודים להדבק את עצמו בקדושת אורו ית"ש אשר בפנימיות העולמות בי"ע בבחי' נשמה לנשמה, וכדי לעלות משם לשכינת עוזו ית"ש אשר בגבהי מרומים שהוא עולם האצילות, אשר שם הוא רק אורו ית"ש לבד ואפס זולתו, הנה בעלייתו ממדרגה למדרגה שהוא בהילוכו דרך העולמות בי"ע, מוכרח הוא לעבור דרך מציאות הרע, שהם הג' קליפות קשות, רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת[189], ואח"כ קליפת נוגה שהיא הרביעית, כי הם כולם מסבבים להקדושה, ומשם הוא בא להחשמל, ומשם לעיקר מבוקשו אשר בהקודש פנימה, ע' פ' תרומה (קלא רע"א) (דע"ה ח"ב פז ע"ד).

[190] שנברא בכח הגבורה, וזה מדרגה ראשונה (אור יקר). מלכות דקלי' (לש"ו).

[191] נה"י דקלי' (לש"ו).

[192] חג"ת דקלי' (לש"ו).

ואחר כך ומתוכה דמות ארבע חיות הרי דרגות בתוך מדרגות (דרגות).

אף כאן כשהתגלה הקדוש ברוך הוא לישראל לא התגלה אלא מתוך דרגות הללו מסיני בא דרגה שהיתה יותר נסתרת ואחר כך הצטרכה להתגלות ואמר וזרח משעיר הרי דרגה אחרת שהיא יותר בגלוי קלפה ששורה על גבי המח ואחר כך הופיע מהר פארן הרי דרגה אחרת ואחר כך ואתה מרבבות קודש זהו שבח של הכל שאף על גב שהתגלה מכל הדרגות הללו מאותו מקום שהוא עקר הכל התחיל להתגלות ממנו מאיזה מקום הוא הוא מרבבות קודש אותן דרגות עליונות למעלה (למעלה) אף כאן אלי קרא משעיר מאותה דרגה שאמרנו שנדבקה למעלה.

שמר מה מלילה שמר מה מליל שומר זה מטטרו"ן (שומר ישראל) וכתוב (משלי כז) ושמר אדניו יכבד וזה הסוד ששולט בלילה מה מלילה שמר מה מליל מה בין זה לזה אלא הכל אחד אבל בחלק הזה שולט הצד האחר ובחלק הזה לא שולט כלל ליל צריך לשמירה שכתוב ליל שמרים הוא ועל זה חסר ה' וזהו כשנכנס הלילה עד שנחלק מחצות הלילה והלאה שולט לילה בה' שכתוב ויהי בחצי הלילה הזה ולילה כיום יאיר וגו' ולכן שמר מה מלילה שמר מה מליל.

ונוגה לו סביב הא דרגא רביעאה[193] ולבתר ומתוכה כעין החשמל[194] ולבתר ומתוכה דמות ארבע חיות[195] הא דרגין גו מדרגין (דרגין)

אוף הכא כד אתגלייא קודשא בריך הוא[196] לישראל לא אתגלי[197] אלא מגו דרגין אלין מסיני בא דרגא דהוה טמירא יתיר[198] ולבתר אצטריך לאתגלייא ואמר וזרח משעיר הא דרגא אחרא דאיהו באתגלייא יתיר קליפה דשריא על גב מוחא ולבתר הופיע מהר פארן הא דרגא אחרא ולבתר ואתה מרבבת קדש[199] דא שבחא דכלא דאף על גב דאתגלייא מכל אלין דרגין מההוא אתר דהוא עקרא דכלא שרי לאתגלאה מניה מאן אתר איהו מרבבות קדש איהו אינון דרגין עלאין לעילא (לעילא) אוף הכא אלי קורא משעיר מההוא דרגא דקאמרן דאתדבק לעילא

שומר מה מלילה שומר מה מליל שומר דא מטטרו"ן[200] (שומר ישראל) וכתיב (משלי כז יח) ושומר אדוניו יכובד ודא רזא דשלטא בליליא מה מלילה שומר מה מליל[201] מה בין האי להאי אלא כלא חד אבל בחולקא דא שלטא סטרא אחרא ובחולקא דא לא שלטא כלל ליל אצטריך לנטורא דכתיב (שמות יב מב) ליל שמורים הוא ועל דא חסר ה' ודא איהו כד עאל ליליא עד דאתפלג מפלגו ליליא ולהלאה שלטא לילה בה' דכתיב (&) ויהי בחצי הלילה הוא הלילה הזה (תהלים קלט יב) ולילה

---

193 זו בנונית, והיא כעין קלי' רביעית לאגוז שהיא נאכלת עם המוח, אמנם פנימה לה הקדושה הגמורה (אור יקר). כח"ב דקלי' כן הוא בזהר הרקיע נו ע"ב ועי' בפרשת בראשית טז ע"א ובמ"ש ועי' עוד תיקונים תיקון יח לה ע"א [שהוא איסור להסתכל בקשת] (לש"ו).

194 והיינו בחי' תחתונה לחיות, ולכן פי' רז"ל חשמל שע"ח מיני אורות, ועוד פי' פעמים חשות פעמים ממללות, והיא בחינתם למטה שהם מתלבשות באופנים (אור יקר).

195 לבתר מוח לבחינה זו "דמות ד' חיות" ושם ראה נבואתו, וזה מדרך הנבואה להראות מדרגות פניה אל מדרגות (אור יקר).

196 השיגו ישראל כולם מדרגות הנבואה (אור יקר).

197 לא אתגליא לישראל להדיא אלא מגו דרגין אלין ממש, שהם חצונים, מהם פנימיים והיינו יהו"ה סוד המוח הפנימי (אור יקר).

198 זה לא מצדו אלא מצד ישראל, וז"ש ה' מצד עצמו מסיני בא להגלות להם לישראל, אמנם לבתר שלא הוכנו למדרגה זו, אצטריך לאתגליא מתוך קלי' שעיר (אור יקר). מלכות (מ"מ).

199 הם נו"ה דז"א שמשם הנבואה (מ"מ).

200 עי' לקמן קסד ע"א שהוא שומר למשכן. ועי' תיקו"ז קב ע"ב: כל הוי"ה אית לה משמשא דרכיב עליה ואיהי מרכבה ליה וכו' כגון דכורא על נוקבא ולית רשו לנוקבא ולא לשליחא דילה למעבד מדעם בלא רשות בעלה דכל מאן דמקבל איהי נוקבא מאתר דאיהו מקבל ורזא דמלה כי גבוה מעל גבוה שומר וכגוונא דא שליחא לעילא מטטרו"ן וכמה ממנן דתחות ידיה דאינון שליחן דשכינתא. ועי' רמב"ן שמות יב יב.

201 לילה ליל (מ"מ).

כיום יאיר וגו׳ ובגין כך שומר מה מלילה שומר מה מליל[202]

אמר שמר מצאנו בספרו של אדם מה בין ויאמר לאמר ויאמר למעלה ואמר למטה ואל משה אמר מי אמר אמר שמר זה מטטרו״ן אתא בוקר זו תפלת שחרית שהיא שלטונו של היום אותו ששולט על הלילה ואם תאמר שהוא בא לבדו ונפרד הזכר מהנקבה הרי כתוב וגם לילה שניהם כאחד ולא נפרדים זה מזה לעולמים וקול זה קורא במלים האלה אתא בוקר וגם לילה שניהם מזמנים אליכם.

מכאן והלאה אם תבעיון בעיו אם תבקשו בקשתכם בתפלה לפני המלך הקדוש בעיו התפללו ובקשו בקשתכם ושובו לרבונכם אתיו כמי שעתיד לקבל את בניו ולרחם עליהם אף כך הקדוש ברוך הוא בוקר וגם לילה קרא ואמר אתיו אשרי העם הקדוש שרבונם מבקש עליהם וקורא להם לקרבם אליו.

ואז העם הקדוש רוצים להתחבר ולהיכנס לבית הכנסת וכל מי שמקדים בראשונה מתחבר עם השכינה בחבור אחד בא וראה אותו ראשון שנמצא בבית הכנסת (ומאריך בבית הכנסת) אשרי חלקו שהוא עומד בדרגת צדיק עם השכינה וזהו סוד ומשחרי ימצאנני זה עולה במעלה עליונה ואם תאמר הרי שנינו בשעה שהקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת ולא מוצא שם עשרה מיד כועס ואתה אמרת שאותו אחד שמקדים מתחבר בשכינה ועומד בדרגת צדיק.

אלא למלך ששלח לכל בני העיר שימצאו עמו ביום פלוני במקום פלוני עד שהיו מזמנים את עצמם אותם בני העיר הקדים אחד ובא אל אותו מקום בינתים בא המלך ומצא את אותו איש שהקדים לבא לשם אמר לו איה הם פלונים בני העיר אמר לו מורי אני הקדמתי מהם והרי הם באים אחרי לפקדת המלך ואז הוטב בעיני המלך

אמר שומר אשכחנא בספרא דאדם מה בין ויאמר לאמר ויאמר לעילא ואמר לתתא ואל משה אמר מאן אמר אמר שומר דא מטטרו״ן אתא בקר דא צלותא דשחרית דאיהו שלטנו דיממא ההוא דשליט על ליליא ואי תימא דאיהו אתי בלחודוי ואתפרש דכר מנוקבא הא כתיב (&) וגם לילה תרוייהו כחדא ולא מתפרשין דא מן דא לעלמין וקלא דא קרי במלין אלין אתא בקר וגם לילה תרוייהו זמינין לגבייכו

מכאן ולהלאה אם תבעיון בעיו אם תבעון בעותכון בצלו קמי מלכא קדישא בעיו צלו ובעו בעותכון ותובו לגבי מאריכון אתיו כמאן דזמין לקבלא לבנוי ולרחמא עלייהו אוף הכי קודשא בריך הוא[203] בקר וגם לילה קרא ואמר אתיו זכאה עמא קדישא דמאריהון בעי עלון וקרא לון לקרבא לון לגביה

כדין עמא קדישא בעאן לאתחברא ולאעלא בבי כנישתא וכל מאן דאקדים בקדמיתא אתחבר בשכינתא בחבורא חדא תא חזי ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא (ואוריך בבי כנישתא) זכאה חולקיה דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא ודא איהו רזא (משלי ח יז) ומשחרי ימצאנני דא סליק בסליקו עלאה ואי תימא הא תנינן בשעתא דקודשא בריך הוא אתי לבי כנישתא ולא אשכח תמן עשרה מיד כועס ואת אמרת ההוא חד דאקדים אתחבר בשכינתא וקיימא בדרגא דצדיק

אלא למלכא דשדר לכל בני מתא דישתכחון עמיה ביום פלן בדוך פלן עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא אקדים חד ואתא לההוא אתר בין כך ובין כך אתא מלכא אשכח להההוא בר נש דאקדים תמן אמר ליה פלן בני מתא אן אינון אמר ליה מארי אנא אקדימנא מנייהו והא אינון אתאן אבתראי לפקודא דמלכא כדין טב בעיני מלכא ויתיב תמן

[202] ושיעור הכתוב משא דומה, אמר הנביא שנבואה זו היא מפרק אחרון דהוד, שהוא משא, והיא בליחשו. נבואה זו באה ובקעה בקלי׳ הנק׳ שעיר, וזהו אלי קורא משעיר. ומה היא הנבואה, שומר מה מלילה, דהיינו שאומרים ישראל למט״ט הנק׳ שומר, ב׳ בחי׳ אלו של המלכות הנק׳ ליל ולילה, מתי יהיה תיקונם ויחודם, והשיב להם אמר שומר אתא בוקר, שהוא ז״א, וגם לילה, שהיא מלכות, שע״י תפלות ישראל מתייחדים זו״ן וכדמסיק (מ״מ).

[203] פי׳ כמו שהאב מקבל בניו ומרחם עליהם, כך בוקר וגם לילה, שהם זו״ן, אומרים ג״כ לישראל, אתי״ו (מ״מ).

ויושב שם עמו ומדבר עמו ונעשה אהוב המלך בינתים

באו כל העם והתפיס עמם המלך ושלח אותם לשלום אבל אם אותם בני העיר לא באים ואחד לא מקדים לדבר לפני המלך להראות בשבילם שהרי כולם יבאו מיד כועס ורוגז המלך.

אף כאן כיון שאחד הקדים ונמצא בבית הכנסת ושכינה באה ומוצאת אותו אז נחשב כאלו כולם נמצאו שם שהרי זה האריך להם שם מיד מתחברת עמו שכינה ויושבים בזווג אחד ונודע עמה ומושיבה אותו בדרגת צדיק ואם אחד לא מקדים ולא נמצא שם מה כתוב (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש לא כתוב ואין עשרה אלא ואין איש להתחבר עמי להיות אלי כמו שנאמר איש האלהים להיות בדרגת צדיק.

ולא עוד אלא שנודע עמה ושואלת עליו אם יום אחד לא בא כמו שבארנו שכתוב מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו והרי התעוררנו בזה שכתוב אלי קרא משעיר שהרי דרגה אחר דרגה ודרגה תוך דרגה אותו שומר קורא בחיל בכל יום ויום וזהו שמע בקול עבדו זה מטטרו"ן ולכן אשרי המקדים לבית בהדיה ואשתעי עמיה ואתעביד רחימא דמלכא בין כך

קלא/ב

ובין כך אתו כל עמא ואתפיים מלכא עמהון ושדר לון לשלם אבל אי אינון בני מתא לא אתיין[204] וחד לא אקדים[205] לאשתעי קמי מלכא לאתחזאה בגינייהו דהא כלהו אתיין מיד כעיס ורגיז מלכא

אוף הכא כיון דחד אקדים ואשתכח בבי כנישתא ושכינתא אתיא ואשכח ליה כדין אתחשיב כאלו כלהו אשתכחו תמן דהא דא אוריך לון תמן מיד אתחברת עמיה שכינתא ויתבי בזווגא חד ואשתמודע בהדיה ואותיב ליה בדרגא דצדיק[206] ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן מה כתיב (ישעיה נ ב) מדוע באתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב (&) אלא ואין איש[207] לאתחברא בהדאי למהוי גבאי כמה דאת אמר איש האלהי"ם למהוי בדרגא דצדיק

ולא עוד אלא דאשתמודע בהדיה ושאיל עלוי אי יומא חד לא אתי כמה דאוקימנא דכתיב (שם י) מי בכם ירא יהו"ה שומע בקול עבדו והא אתערנא בהאי דכתיב (&) אלי קורא משעיר דהא דרגא בתר דרגא דרגא גו דרגא ההוא שומר קרי[208] בחילא בכל יומא ויומא ודא איהו שומע בקול עבדו דא מטטרו"ן ובגין כך זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא לסלקא בההוא דרגא עלאה דקאמרן

---

[204] פי' שלא באו י' כאחד (מ"מ).

[205] פי' לפחות היה להם להקדים א' לדבר עם המלך, והם לא באו כא' ואפילו אחד מהם לא הקדים לדבר אל המלך, ואין עשרה (מ"מ).

[206] הורה שהיא המיישבת אותם כל א' וא' כפי הראוי לו, וזה שהיא באה באורה וזיוה ומתפשטת על ראשי העם, והיא שורה על עשרה הראשונים, עשרה ענפים ראשיים. והענף, שהיא משרה על האיש הזה, הוא ענף הנובע בה הברכות, והוא סוד, וברכות לראש צדיק, שהוא פי האמה. והיינו "ואותיב ליה בדרגא דצדיק", שהוא כעין הכתר לכל המדרגות, והוא מקור ברכות לבריכה, ואח"כ משרה בו. ושתים הבאים אחריהם, סוד ג' ראשונות. ובג' הבאים אחריהם ג' אבות, ובד' הבאים אחריהם שאר המדות. ואח"כ הבאים אחריהם הם ענפים פרטיים במדות אלו, והם נכללים בסוד המדות הנכללות בעשר מדות אלו. והם בסוד האברים. עשרה אברים ראשיים לעשרה הראשונים, כגון ראש לג' ראשונים, זרועות לשתים הבאים אחריהם, גוף וצואר לשתים, שני שוקים לשנים, והראשון במדרגת אשד הנחלים, צדיק, ואם מרבים מעשרה הם פרטיים לאלו, כגון ראש בה כמה אברים, וזרועות בהם כמה אברים, וכולם נכללים, ואין א' מהם שלא יכנס ויכלל באברין ותיקונין דשכינתא, אמנם העשרה הם החשובים, והראשון חשוב בהם, בענין שהם ג' בחי' בבאי בית הכנסת, הראשון אור לעצמו, הט' הבאים אחריהם אור לעצמם, שאר העם בחי' לעצמם והכל יחוד א', אמנם צריך לדקדק שיהיה עומד שם מכניסתו לבית הכנסת ועד תשלום התפילה, שאם לא כן הוא נכשל בעזבי ה' שאפילו שהוא הולך להתפלל בבית הכנסת אחר שאין זה התקון הזה אלא פנים חדשות באו לכאן, וכדומה לי שלענין סוד המרכבה הזאת ותיקוני השכינה אינו בכללם, ושכר יש לו, שכר מרכבת השכינה וקישוטי אבריה אין לו, שהרי עיקר שכינה אצלותא קפדא, והוא אינו עומד בצלותא, בר מאותם הנפנים דרך עראי ששכינה ממתנת בלי ספק, ועכ"ז הכל חטא גורם, שע"י חטא אדם נדחה ומצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה, וכ"ש שגורמת בטול מצוה, ואפילו בתפלתו אם רוק מזדמן לו או רוח מלמטה וכל כיוצא הכל ע"י החטא שטורפין לו תפלתו וגשמים בסוכה יוכיחו ולזה רמזו באמרם נכר שהוא עכרן (אור יקר).

[207] פי' ומש"ל תנינן בשעתא דקב"ה אתי ולא אשכח תמן עשרה מיד כועס היינו לבסוף (מ"מ).

[208] פי' מט"ט קורא בכל יום ויום אתא בוקר וכו', ועובר קולו דרך הקלי' כמש"ל (מ"מ).

הכנסת לעלות לאותה דרגה עליונה שאמרנו.

כשבא הבוקר והצבור נמצאים בבית הכנסת צריכים להמצא בשירות ותשבחות של דוד והרי בארנו שסדור הוא לעורר אהבה למעלה ולמטה לתקן תקונים ולעורר שמחה שהרי בשביל זה הלוים מתעוררים לעורר אהבה ושמחה למעלה באותם שירות ותשבחות.

ומי שמדבר בבית הכנסת בדברי חל אוי לו שמראה פירוד אוי לו שגורע את האמונה אוי לו שאין חלק באלהי ישראל שמראה שהרי אין (לו) אלוה ואינו נמצא שם (ואין לו חלק בו) ולא פוחד ממנו ומנהיג קלון בתקון (בחזק) העליון שלמעלה.

שהרי בשעה שישראל מסדרים בבית הכנסת סדור של שירות ותשבחות וסדור התפלה אז מתכנסים שלש מחנות של מלאכים עליונים מחנה אחד הם מלאכים קדושים (עליונים) שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ביום משום שיש אחרים שמשבחים את הקדוש ברוך הוא בלילה ואחרים (ואלה) הם שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ואומרים שירות ותשבחות עם ישראל ביום.

מחנה שני הם מלאכים קדושים שנמצאים בכל קדושה וקדשה של ישראל ומקדשים למטה ובשלטון שלהם

כד אתי צפרא[209] וצבורא אשתכחו[210] בבי כנישתא בעו לאשתכחא בשירין ותושבחן[211] דדוד והא אוקימנא דסדורא איהו לאתערא רחימו לעילא[212] ותתא[213] לאתקנא תקונין[214] ולאתערא חדוה[215] דהא בגין דא ליואי מתערי לאתערא רחימו וחדוה לעילא באינון שירין ותושבחן

ומאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול[216] ווי ליה דאחזי פרודא[217] ווי ליה דגרע מהימנותא[218] ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל[219] דאחזי דהא לית ליה אלהא[220] ולא אשתכח תמן[221] (ולית ליה חולקא ביה[222]) ולא דחיל מניה ואנהיג קלנא[223] בתקונא (ס"א בתקיפא) עלאה דלעילא

דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא כדין מתכנשי תלת משריין דמלאכי עלאי משרייתא חדא אינון מלאכין קדישין (עלאין) דקא משבחן לקודשא בריך הוא ביממא בגין דאית אחרנין דקא משבחן לקודשא בריך הוא בליליא ואחרנין (ס"א ואלין) אינון דקא משבחן לקודשא בריך הוא ואמרין שירין ותושבחן בהדייהו דישראל ביממא

משרייתא תניינא אינון מלאכין קדישין דמשתכחי בכל קדושה וקדושה דישראל מקדשי

---

209 הרי תנאי א' (אור יקר).

210 הרי תנאי ב', והמקדים אינו להקדים התפלה אלא מתעסק במילים דאורייתא או בבקשות ותושבחות אחרו, אבל הסדר העיקר הוא בצבור (אור יקר).

211 הלל הזמירות, והם ב' בחי' הא' שירין דדוד, תושבחן דברוך שאמר וישתבח וכיוצא (אור יקר).

212 לעילא (אור יקר).

213 טעם הסדר הזה הוא לעורר אהבה שלמעלה ולמטה, שהשנאה הוא מחמת החצונים שבין עולם לעולם, והזמירות מבערים החצונים, ומיד העולמות מתקשרים באהבה, כל העולמות התחתונים והעליונים שמכאן ועד היכל לבנת הספיר, והיינו אומרו רחימו דעילא ותתא, וכן בהם תיקונים התחתונים כאומרו הללו את ה' מן השמים וכיוצא (אור יקר).

214 כי אחר שאין חצונים ויש אהבה מקבלין אלו מאלו ומתתקנין עד שמושכין עליהם אור עליון והם שמחים (אור יקר).

215 כיוצא הוא בספירות, ע"י הזמירות מתבערות הקלי' ונקשרות באהבה ומושכין שפע הבינה שהיא מקור השמחה, וזה היה מעשה זמר הלויים כאומרו (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא (אור יקר).

216 פוגם ומכניס הערו"ה ומחזיק החצונים בין העולמות (אור יקר). היינו מברוך שאמר ואילך כדמוכח ממ"ש דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא (מ"מ).

217 וזה סבה שלא יהיה היחוד שלם (אור יקר).

218 והוא אינו בכלל אלו המייחדים (אור יקר).

219 הטעם לה' סבות כדלקמן (אור יקר).

220 כיון שאינו בוש ממנו מלהפסיק שבחו ואם ישנו אינו לדעתו בבית הכנסת (אור יקר).

221 ואם יש לו אמונה שישנו בבית הכנסת אינו אלוה שלו (אור יקר).

222 שאם לא כן היה עוסק בשבחו כשאר ישראל ואם יש לו בו חלק לפחות אינו ירא ממנו, וז"ש ולא דחיל מיניה (אור יקר).

223 ושמא יחשוב שאין השבחים כלום לזה אמר אנהיג קלנא (אור יקר).

כל אותם שמתעוררים בכל אותם רקיעים (היכלות) באותה תפלה של ישראל (שמישב).

מחנה שלישי הם עלמות עליונות שמתתקנות עם המלכה ומתקנות אותה להכניסה לפני המלך ואלה הם המחנות העליונים על כולם וכולם מתתקנים בסדור שישראל מתתקנים למטה באותם שירות ותשבחות ובאותה תפלה שמתפללים ישראל כיון שמזדמנים שלשת המחנות הללו אז ישראל פותחים בשירה ומזמרים לפני רבונם ואותו מחנה אחד שממנה לשבח את רבונם ביום מזדמנים עליהם ומזמרים עמם כאחד באותם השבחים של דוד המלך והרי בארנו את הדברים.

באותו זמן שמסימים ישראל את השבחים של אותן תשבחות של דוד אז התשבחת של שירת הים כמו שבארנו ואם תאמר הרי התשבחת הזאת למה מתקנת אחרונה אחר שבחי דוד והרי תורה שבכתב קודמת לתורה שבעל פה וקודמת לנביאים וקודמת לכתובים וכמו שקודמת כך צריך להקדים (בשירה).

אלא מתוך שכנסת ישראל לא מתקנת אלא מתורה שבכתב לכן צריך לומר אותה בראשית תקוניה וזו התשבחת המעלה מכל שאר התשבחות שבעולם והיא לא התתקנה מכלן כמו שהתתקנה לתתא ובשלטנא דלהון כל אינון דמתערין בכל אינון רקיעין (ס"א היכלין) בההיא צלותא דישראל (ס"א דמיושב)

משרייתא תליתאה אינון עולמתן עלאין[224] דקא מתתקני עם מטרוניתא ומתקני לה לאעלא לה קמי מלכא ואלין אינון משריין עלאין על כלהו וכלהו מתתקני בסדורא דישראל דמתתקני לתתא באינון שירין ותושבחן ובההיא צלותא דקא מצלו ישראל כיון דאלין תלת משריין מזדמן כדין ישראל פתחי שירתא וזמרי קמי מאריהון וההיא משרייתא חדא די ממנא לשבחא למאריהון ביממא אזדמנן עלייהו וזמרי עמהון כחדא באינון שבחי דדוד מלכא והא אוקימנא מלי

בההוא זמנא דמסיימי ישראל שבחי דאינון תושבחן דדוד כדין תושבחתא דשירתא דימא כמה דאוקימנא ואי תימא האי תושבחתא אמאי איהי בתקונא בתרייתא בתר שבחי דדוד והא תורה שבכתב אקדימת לתורה שבעל פה ואקדימת לנביאים ואקדימת לכתובים וכמה דאקדימת הכי אצטריך לאקדמא (נ"א בשירתא)

אלא מגו דכנסת ישראל לא אתתקנת אלא מתורה שבכתב משום הכי אצטריך לומר לה בשירותא דתקונהא[225] והאי תושבחתא מעליא מכל שאר תושבחן דעלמא ואיהי לא אתתקנת מכלהו כמה דאתתקנת

קכח ע"א

הקדמה שניה מ"ש הרב זלה"ה שהשלמת הנפש תלוי במעשה המצוות, שהרי הנפש היא מן העשיה, ובלימוד התורה הרוח מיצירה, ובעיון והשכלה הנשמה מהבריאה, והנה הכסף והזהב הם מתחתית העשיה, ועל כן בהעשות פעולת מצוה שנקנית בדמים, נשלמים גם ניצוצי אור שבאותם הדמים ומורכבים ונוספים על מעשה המצוה. הקדמה שלישית שיש כח בקדושה להחיות אפילו הדומם, וראה מאבני מראשותיו של יעקב אבינו ע"ה שכאשר לקחם והזמינם לצרכו מיד חל בהם הרגש וחיות שכל אחת ואחת אמרה עלי יניח צדיק ראשו, וכן אבני המקדש היו מתרווחות ומצטמצמות כפי רוב העם, וכן כתוב בנחמיה (ג לד) היחיו את האבנים וגו' והמה שרופות, פי' היוכלו להחזיר להן חיותן הראשונה אחרי שכבר נשרפו. ועל כן יכון להכין המעות ליקח דבר המצוה כדי שתחול הקדושה על אותה ההכנה. ועל כן אמר רשב"י דלא ישתדל ביה בריקניא ובמגנא, בריקניא הוא חוסר ההכנה ובמגנא חנם בלי כסף. וגם כנגד שני דברים אלו אמר כדקא יאות, שכך ראוי והגון לקדושה שתקדימנה ההכנה, כד"א (עמוס ד יב) הכון לקראת אלקיך. כפום חיליה, שלא די שצריך להוציא ממון אלא להדר [שיהיה] כפי כחו (רמ"ז).

[224] הם רוחות ז' היכלין דבריאה ז' נערות (רח"ו).
והיינו בשעה שאומרים היוצר ומשרייתא קדמאה הוא בשעה שאומרים ישראל הזמירות והשנית היא בשעה שאומרים קדוש (מ"מ).

[225] "בשירותא לתקונהא" נמחק במ"מ, ובמקומו לימתא "בשירותא לתיקונהא".